

TALOUSARVIO 2024

SISÄLLYS

Pormestarin katsaus	2
Talousarvion tausta.....	3
Yleinen taloudellinen tilanne	4
Valtionosuuksien muutokset v. 2024	4
Tuloverojärjestelmän muutokset v. 2024	5
Kunnan nykytila ja kehitysnäkymät.....	6
Kunnan toimintaympäristö	6
Kunnan taloudellinen tila	6
Talouden oletettu kehitys v. 2024–2026.....	8
Talousarvion ja taloussuunnitelman perustelut	8
Talousarvion täytäntöönpano-ohje	9
Kunnan henkilöstö	11
Kunnan strategia vuosille 2022–2025	12
Konserni	19
Honkainfra Oy	19
Kiinteistö Oy Puolangan Vuokratalot	21
Tuloslaskelmaosa	22
Rahoituslaskelmaosa.....	23
Käyttötalousosa.....	24
Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto.....	24
1B Vaalit.....	24
2B Tarkastustoiminta	25
3B Hallinto- ja elinvoimapaalvelut.....	26
Kunnanvaltuusto	26
Kunnanhallitus	27
Hallintopalvelut	29
Yhteistoiminta	30
Elinkeinopalvelut	31
Maaseutupalvelut.....	32
Ympäristöterveydenhuolto.....	33

0BSivistystoimiala.....	34
Hallinto	35
Varhaiskasvatus	36
Peruskoulutus	37
Lukiokoulutus.....	38
Kansalaisopisto.....	39
Nuoriso- ja erityisnuorisotyö	40
Liikunta.....	42
Kirjasto	43
Kulttuuri.....	44
Tekninen toimiala	45
Teknisten palveluiden hallinto	46
Lupa ja valvonta.....	46
Liikenneväylät ja yleiset alueet.....	47
Tilapalvelut.....	47
Siivouspalvelut.....	48
Maa- ja metsätilat	48
Vesi- ja lämpölaitokset ja muut myytävät palvelut	49
Kunnan varikko	49
Investointiosa	49
Investointien toteutuminen talousarviovuonna	51

Pormestarin katsaus

Vuoden 2024 talousarviossa näkyy se todellisuus, johon kuntien toiminta ja talous asettuivat sote-palvelujen siirryttyä hyvinvointialueille 2023. Nyt verotulot ovat lähes koko vuoden osalta uuden alemman verokannan mukaiset. Suunnittelukauden vuosien 2025 ja 2026 arviointi perustuu pitkälti vielä karkeisiin arvioihin tulevasta. Erityinen epävarmuus kohdistuu valtionosuuksiin tulevina vuosina, sillä valtionosuuksien perusteiden muuttaminen on selvittelyn alla. Lisäksi jo vuoden 2024 valtionosuuksiin kohdistuu yllättäviä vähennyspaineita valtion suunnalta liittyen hyvinvointialueiden rahoitusmallin vaikutuksiin. Näiden vaikutus on tällä hetkellä siirretty vuosille 2025–2027.

Vuoden 2024 osalta tulemme tekemään talousarvion, joka päättyy hyvin lähelle nollaa ylijäämän osalta. Talousarviovuoden verotilitysten määrän ennustetaan olevan noin 5,14 miljoonaa euroa. Valtionosuuksien arvioidaan olevan noin 3,71 miljoonaa euroa.

Honkainfra Oy:n kehittämishankkeet jatkuvat sekä biokaasulaitoksen että energiapuuterminaalien rakentamisen myötä. Biokaasulaitoksen osalta seuraavan laajennusvaiheen rahoitushakemus on vireillä ja toteutuminen ratkeaa vuoden 2024 alussa. Toisen tytäryhtiön, KOY Puolangan Vuokratalojen osalta jatketaan talouden pitkän ajan suunnittelua oikean kokoisen sekä hyvätasoisien asuntokannan säilyttämiseksi. Ukrainan sodan johdosta myös Puolangalle on tullut ja voi tulla lisääkin suojelun tarpeessa olevia ihmisiä, joiden auttamiseen varaudutaan edelleen talousarviovuonna, vaikka tilapäisen suojelun malli poistuukin. Osa pakolaisista on hakenut kotikuntamerkin ja heistä tulee kuntalaisia kaikkine oikeuksineen.

Investointeja on talousarviovuonna edeltäviin vuosiin verrattuna merkittävästi vähemmän. Niissä keskitytään lähinnä kunnan verkostojen kunnostuksiin ja tarvittaviin pienimuotoisiin korjausinvestointeihin rakennuksissa. Ainoa isompi uusi hanke on bioterminaalit, johon saadaan merkittävä rahoitus Kainuun Liiton kautta JTF-rahastolta, kustannusarvio on 3,4 miljoonaa euroa, johon saadaan avustusta 2,4 miljoonaa euroa.

Kokonaisuutena voidaan todeta, ettei vuoden 2024 osalta talousarvioon sisälly mitään erityisiä uhkatekijöitä kunnan talouden suhteen ja kunta kykenee suoriutumaan palvelutehtävästään vielä hyvin, uhkat talouden suhteen tulevat kuitenkin jatkossa kasvamaan. Uusien tulonlähteiden hankinta onkin ensiarvoisen tärkeää ja tässä on oma merkityksensä tuulivoimahankkeiden etenemisellä. Työvoimapalveluiden uudistukseen vuoden 2025 alusta varaudumme jo nyt soveltuvin osin, todennäköisesti muutokset kuntalaisille ovat lähivuosina positiivisia palvelujen tullessa lähemmäs työnhakijoita. Muilta osin kuntalaisten palvelut jatkuvat nykyisenkaltaisina koko ajan palvelujen laatua kehittäen. Kuluvan vuoden osalta kiitos siitä, että olemme selvinneet näin hyvin, kuuluu päättäjille, jotka näkevät tulevaisuuden mahdollisuutena sekä ennen kaikkea henkilöstölle, joka on kyennyt tulokselliseen toimintaan muuttuvassa ympäristössä.

Harri Peltola

pormestari

Talousarvion tausta

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jonka hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Sen on toteutettava kuntastrategiaa ja turvattava kunnan edellytykset lakisääteisten tehtävien hoitamiseen.

Talousarvioon otetaan toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Kunnan toiminnassa ja talouden hoidossa on noudatettava talousarviota ja siihen tehtävistä muutoksista päättää valtuusto.

Talousarviossa toimialoille on osoitetut ulkoiset määrärahat ja ulkoiset tuloarviot ovat valtuustoon nähden siten sitovia, ettei toimialoille osoitettuja määrärahoja saa siirtää käyttötalousosan ja investointiosan välillä eikä toiselle toimialalle ilman valtuuston päätöstä. Tuloslaskelmaosan toimintatuottojen ja toimintakulujen sitovuus on sidoksissa siihen, mitä edellä on sanottu käyttöosan menomäärärahojen ja tuloarvioiden sitovuudesta.

Puolangan kunnassa määrärahojen sitovuus on kaikkien toimialojen osalta nettositovuus eli menojen ja tulojen erotus.

Yleinen taloudellinen tilanne

Vuonna 2024 hintojen nousu on kotitalouksen tulojen kasvua hitaampaa ja korkojen nousu on ohi. Kotitalouksien ostovoiman kohentuminen lisää kulutusta ja BKT kasvaa 1,2 prosenttia. Talouskasvua heikentää kuitenkin edelleen rakentamisen heikko tilanne. Investointinäykymät ovat kuitenkin muuten valoisat, erityisesti tuulivoimainvestointisuunnitelmia on erittäin paljon.

Vuonna 2025 BKT:n kasvu nopeutuu 1,8 prosenttiin, kun kulutuksen kasvu lisäksi investoinnit lisäävät kotimaista kysyntää. Työllisyys notkahtaa vuoden 2023 kuluessa, mutta kasvaa taas vuodesta 2024 lähtien ja vuonna 2025 työllisyysaste on 74,3 prosenttia ja työttömyysaste 7 prosenttia.

Julkisyhteisöjen alijäämä on 2,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 ja hallituksen päättämistä sopeutustoimista huolimatta kasvaa yli kolmen prosentin vuosina 2024 ja 2025. Julkisyhteisöjen alijäämä supistuu hieman ennustejakson loppua kohden, kun talouskasvu kiihtyy ja hallituksen toimet alkavat purra.

Sopeutustoimista huolimatta julkinen velkasuhde kasvaa hiljalleen ennustejaksolla. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen, sekä kasvavat velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin.

Lähde: Taloudellinen katsaus, syksy 2023; Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:65 (9.10.2023)

Valtionosuuksien muutokset v. 2024

Valtionosuuksien määräytymiseen toi merkittävän epävarmuuden hyvinvointialueiden aloittaessa sovittu kustannusten jako valtion ja kuntien välillä, jota tarkistettiin viimeksi marraskuussa 2023. Tuon muutoksen tuomat valtionosuusleikkaukset kunnille kohdistetaan suunnittelukauden vuosille, eivätkä ne kohdistu täysimääräisesti vuoden 2024 valtionosuuksiin. Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 22,09 prosentista 21,92 prosenttiin vuonna 2024. Muutoksessa on otettu huomioon lisäyksenä 0,07 prosenttiyksikköä liittyen uusien ja laajenevien tehtävien toteuttamiseen siten, että valtionosuus on 100 prosenttia. Indeksissästä puolestaan alentaa valtionosuusprosenttia 0,24 prosenttiyksikköä.

Valtionosuutta kasvattavat vuonna 2024 ennen kaikkea indeksikorotus, joka on 2,2 prosenttia ja siitä aiheutuva valtionosuuden lisäys noin 53 milj. euroa. Hallitusohjelman mukainen 1 prosenttiyksikön indeksijarru pienentää kuitenkin kuntien valtionosuutta noin 24 milj. eurolla. Lisäksi valtionosuutta kasvattavat uudet ja laajenevat tehtävät, joista taloudellisesti merkittävimmät ovat sitouttava kouluyhteisötyö (4,7 milj. euroa) sekä B1-kielen (ruotsin kieli) opetuksen lisääminen yhdellä vuosiviikkotunnilla (4,1 milj. euroa).

Valtionosuutta kasvattavat myös eräiden aikaisemmin valtionosuuteen kohdistuneiden määräaikaisten vähennysten päätyminen. Tällaisia vähennyksiä ovat muun muassa kuntien digitalisaation kannustinjärjestelmän poistumiseen (10 milj. euroa), sote-uudistuksen muutosrajoittimen 31 Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:70 neutralisointiin (3,6 milj. euroa) sekä pitkäaikaistyöttömien eläketukeen (1 milj. euroa) liittyneet vähennykset. Perustoimeentulon kuntien maksuosuuden muutos kasvattaa valtionosuutta noin 3,5 milj. eurolla vuonna 2024.

Vuoden 2024 peruspalvelujen valtionosuuksien laskennalliset kustannukset ovat yhteensä 9,8 mrd. euroa. Tästä ikärakenteen osuus on 8,1 mrd. euroa. Kuntien omarahoitusosuus on 7,7 mrd. euroa eli noin 1 390 euroa/asukas. Omarahoitusosuuden vähentämisen jälkeen kuntien peruspalvelujen valtionosuus on noin 2,2 mrd. euroa. Valtionosuuden lisäosat ovat noin 280 milj. euroa ja verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus noin 808 milj. euroa. Verotuloihin perustuvan valtionosuuden tasauksen tasauslisäykset ovat 909 milj. euroa ja tasausvähennykset -101 milj. euroa.

Lähde: Kuntatalousohjelma vuosille 2024–2027; *Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:70 (9.10.2023)*
Kuntatalousohjelma vuosille 2024–2027: Syksy 2023 (Valtioneuvosto)

Tuloverojärjestelmän muutokset v. 2024

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan vuonna 2024 noin 9,7 mrd. euroa, mikä on noin 0,7 mrd. euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Vuonna 2023 voimaan tullut sote-verouudistus alentaa kunnallisveron kertymää hieman vielä vuonna 2024. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan liittyvät veromuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys. Kehyskauden verotuottoarvioihin sisältyvät ansiotuloveroperusteiden vuosittaiset indeksitarkistukset sekä hallitusohjelman veromuutokset.

Vuonna 2024 indeksitarkistuksen mitoitusta muutetaan siten, että työttömyysvakuutusmaksun 0,2 prosenttiyksikön alennusta vastaava osuus kanavoidaan valtiolle Työllisyysrahastoon kohdistuvien säästöjen ohjaamiseksi valtion velkakehityksen taittamiseen. Lisäksi työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksun 0,71 prosenttiyksikön alentaminen vuonna 2024 kasvattaa kunnallisveron tuottoa arviolta noin 56 miljoonalla eurolla.

Lähde: Kuntatalousohjelma vuosille 2024–2027; *Valtiovarainministeriön julkaisuja 2023:70 (9.10.2023)*
Kuntatalousohjelma vuosille 2024–2027: Syksy 2023

Kunnan nykytila ja kehitysnäkymät

Kunnan toimintaympäristö

Puolangan kunta sijaitsee Kainuun maakunnassa. Naapurikuntia ovat Hyrynsalmi, Paltamo, Pudasjärvi, Ristijärvi, Suomussalmi, Utajärvi ja Vaala. Kunnan vapaa-ajanasuntojen määrä on yli 1600.

Kunnan tavoitteena on pitää asukasluku ennallaan ja edistää monipaikkaisuutta. Keinoja tähän ovat mm. nopeat ja sujuvat kaavoitus- ja lupaprosessit, riittävä ja kiinnostava tonttitarjonta, hyvät ja kattavat tietoliikenneyhteydet sekä ihmisläheinen, joustava ja tavoitettava kunnan asiakaspalvelu. Kunta lupaa kehittää viestintää ja edistää toiminnallaan kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden osallistamista ja vaikuttamisen mahdollisuuksia (lähde: FCG Kainuun kuntien digitalisaation kehittäminen hanke 05/2022–10/2023).

Seuraavassa taulukossa kuvataan työttömien työnhakijoiden osuutta työvoimasta Puolangalla ja verrattuna Kainuuseen ja koko maahan.

	Työttömien työnhakijoiden %-osuus työvoimasta				
	2019	2020	2021	2022	10 / 2023
Puolanka	12,8	14,7	13,8	12,5	16,6
Kainuun ELY	9,5	10,1	9,5	8,2	8,6
Koko maa	8,9	12,5	10,7	9,1	9,7

Lähde: Tilastokeskus: Työnvälitystilasto (TEM) - Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta (21.11.2023)

Kunnan taloudellinen tila

Puolangan kunnan taloudellinen tilanne on vakaa. Taseessa on edellisten tilikausien ylijäämää 5 660 966 €. Vuoden 2023 tilinpäätösennuste on suurusluokaltaan noin miljoona euroa ylijäämäinen.

Hyvinvointialueiden aloittamisen myötä alkanut kuntien ja valtion välisen rahoituksen uudistaminen tulee aiheuttamaan muutoksia kunnan saamaan rahoituspohjaan todennäköisesti vuoteen 2027 asti. Tämä heikentää merkittävästi talouden ennustettavuutta lähivuosina. Vuoden 2024 taloudellinen tilanne kiristyy jopa huomattavasti aiemmasta ja talousarvion säilyttäminen tasapainossa jatkossa ei ole mahdollista ilman merkittäviä lisätuloja tai säästötoimenpiteitä.

Vuoden 2023 lopussa pitkäaikaisen velan määrä on noin 4,2 M€. Vuoden 2023 aikana on pitkäaikaisia lainoja lyhennetty yhteensä 0,83 M€.

Suunnitelmavuosista ennakoidaan maltillisesti ylijäämäisiä, mutta koko julkisen talouden eli valtion, kuntien ja sosiaalirahastojen mittaluokaltaan miljardiluokan alijäämä johtanee väistämättä muutaman vuoden kuluessa kuntien valtionrahoituksen vähenemiseen. Tällöin tulorahoitusta on saatava muualta, ellei menoja ja palveluita haluta leikata. Puolangalla mittaluokaltaan merkittävin tulorahoituksen kasvupotentiaali liittyy mahdollisen tuulivoimatuotannon kiinteistövero- ja tuulivoimatuotantoon. Suunnitelmavuosissa ei

ole huomioitu riskiä valtiontalouden tasapainottamisesta johtuvan valtionrahoituksen pienenemiselle, mutta ei myöskään mahdollista tuulivoimatuotannon kiinteistöverotuottoa.

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän kautta valtio osallistuu lakisääteisten kunnallisten peruspalvelujen rahoitukseen. Valtionosuudet ovat merkittävin osa kuntiin kohdistuvaa valtionapujärjestelmää. Valtionosuudet määräytyvät laskennallisista perusteista ja maksetaan kunnalle automaattisesti ilman erillistä hakemusta. Lisäksi kunnille voidaan myöntää hakemuksesta valtionavustuksia.

Kuntien palvelutuotannon kustannukset ja verotulot poikkeavat paljon toisistaan muun muassa väestön ikärakenteen ja olosuhteiden takia. Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta kohtuullisella verorasituksella.

Järjestelmää täydentää tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa oleville kunnille myönnettävä harkinnanvarainen valtionosuuden korotus.

Valtionosuus on kunnalle yleiskatteellinen tuloerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen. Kunta päättää itse valtionosuksiensa kuten verotulojensakin käytöstä ja hyötyy taloudellisesti, jos järjestää palvelunsa kustannustehokkaasti.

Myös kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta:

- kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (laki 618/2021), jota hallinnoi valtiovarainministeriö, ja
- opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudesta (laki 1705/2009), jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö.

Valtionosuusrahoitus maksetaan kunnille ja muille rahoituksen saajille yhtenä eränä jokaisen kuukauden 11. päivään mennessä. *Lähde: Kuntaliitto (<https://www.kuntaliitto.fi/talous/kuntatalous-ja-valtio/valtionosuudet>); 20.1.2023)*

Suunnitellulla valtionosuusjärjestelmän muutoksella tulee olemaan myös todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia tulevien vuosien talouteen tulevina vuosina. Tällä hetkellä valtionosuudet ovat kunnan toiseksi suurin tulonlähde.

Valtionosuuslainsäädännöstä johtuen kunnan omalla lukiolla on suotuisa vaikutus kunnan valtionosuuksiin. Valtionosuuskertymä- ja ennuste on esitetty seuraavassa taulukossa.

VALTIONOSUUDET	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
Kunnan peruspalvelujen vos, sis. verotuloihin perustuvan tasauksen	3 078 538	13 602 705	3 287 491	3 727 000	3 730 000
Opetus ja kulttuuritoimen vos	106 429	-88 920	-143 088	106 000	106 000
Verotulomenetyksen korvaus	598 071	1 866 999	565 624	633 000	655 000
Valtionosuudet yhteensä	3 783 038	15 380 784	3 710 027	4 466 000	4 491 000

Verotulot

Verotulot ovat Puolangan suurin tulonlähde. Verotulojen toteuma ja ennuste on esitetty seuraavassa taulukossa.

VEROTULOT	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
Kunnan tulovero	3 254 000	6 821 074	3 167 808	3 225 000	3 288 000
Kiinteistövero	933 000	846 789	820 194	935 000	935 000
Osuus yhteisöverosta	956 000	2 049 976	1 350 845	1 021 000	1 042 000
Verotulot yhteensä	5 143 000	9 717 838	5 338 847	5 181 000	5 265 000

Talouden oletettu kehitys v. 2024–2026

Talousarvion ja taloussuunnitelman perustelut

Vuoden 2024 talousarvio ja -suunnitelma perustuvat seuraaviin veroprosentteihin:

Kunnallisvero:	8,9
Yleinen kiinteistövero:	0,93
Yleinen, maa-alueet:	1,30
Vakituisten asuntojen vero:	0,55
Muiden kuin vakituisten asuntojen vero:	1,10
Voimalaitokset	3,10
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00

Verotulojen kertymän arviona on käytetty Kuntaliiton 10.10.2023 julkaisemaa veroennustekehikkoa. Valtionosuuksien arvio perustuu Kuntaliiton 24.11.2023 julkaisemiin ennakkollisiin laskelmiin kuntien vuoden 2024 valtionosuudesta.

Talousarvio on laadittu kunnanhallituksen 29.8.2023 § 67 hyväksymän raamin pohjalta. Raami asetettiin seuraavien lähtöolettamusten perusteella: "Toimintatuottojen arvioidaan kasvavan inflaatiosta johtuvien hinnankorotusten myötä. Palveluiden ostoissa, aineissa ja tarvikkeissa tapahtuu vastaava nousu inflaation takia. Henkilöstön palkkojen ja sivukulujen ennakoidaan nousevan valtakunnallisen palkkaratkaisun seurauksena 3 % vuoden 2023 talousarvioon verrattuna. Henkilöstösivukulujen arvioidaan säilyvän vuoden 2023 tasolla.

Julkisen talouden vuosittainen alijäämä on huomattava, ja kunnan on perusteltua varautua valtionrahoituksen vähenemiseen lähivuosina kasvattamalla taloudellista puskuria vuonna 2024. Valtionosuuksien pienentymiseen on syytä varautua."

Talousarvion täytäntöönpano-ohje

Käyttösuunnitelmat

Kunnanhallituksen ja lautakuntien tulee hyväksyä hallintosäännön mukaisesti käyttösuunnitelma talousarvion täytäntöönpanoa varten.

Hankinnat

Kaikki hankinnat tulee tehdä mahdollisimman kokonaistaloudellisesti tarkastellen edullisesti ja hankintaohjeen mukaisesti. Hankintalain mukaiset hankintojen kansalliset kynnysarvot ovat: tavaran ja palvelujen hankinta 60 000 €, rakennusurakat 150 000 €. Kansalliset kynnysarvot alittaviin hankintoihin ei sovelleta hankintalakia vaan kunnan hankintaohjetta. Hankintaohjetta tulee noudattaa myös investointiosan hankinnoissa. Hankintoja suunnataan paikallisille toimijoille, silloin kun mahdollista.

Laskujen asiatarkastus ja hyväksyminen

Laskun asiatarkastajan tehtävä on tarkastaa, että laskua vastaava palvelu tai tavara on toimitettu. Laskun ja menotositteen hyväksyjä vastaa laskun oikeellisuudesta sekä siitä, että laskun maksamiselle on olemassa tarvittava määräraha.

Hyväksyjänä ei voi olla sama henkilö, joka asiatarkastaa laskun. Laskujen tarkastamisen ja hyväksymisen toimimisesta on huolehdittava myös poissaolojen aikana.

Laskutus

Kunnalle tulevat tulot on laskutettava viipymättä sen jälkeen, kun peruste laskuttamiselle on syntynyt. Samoin kuukausittain toistuvat kuukausilaskutukset on suoritettava mahdollisimman nopeasti. Myös loma-aikoina on myös huolehdittava laskutuksen oikea-aikaisuudesta. Hallintokuntien on seurattava tulojen kertymistä.

Hallintokuntien vastuuhenkilöiden on huolehdittava myös siitä, että kunnalle haetaan tarpeelliset tuet ja avustukset.

Henkilöstökulut

Toimialojen on mukautettava henkilöstömenonsa ja -resurssinsa vuoden talousarvioraamiin. Toimialojen tulee arvioida henkilöstömäärän ja palkkakustannusten kehitystä sekä suunnitella toimenpiteet, joilla henkilöstömenot pysyvät talousarvion mukaisina, mutta joilla toiminnalliset tavoitteet voidaan

saavuttaa.

Toimialojen tulee tarkastella virkojen ja toimien tarpeellisuutta ja tehtävän sisältöä tuottavuuden säilyttämisen ja parantamisen näkökulmasta erityisesti tehtävän vapautuessa eläköitymisestä tai muusta syystä johtuen. Esimerkiksi tehtävänkuvausta voi olla tarve muuttaa.

Talousarviovuonna sijaisten palkkaamiseen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Siinä tapauksessa, että ilman sijaista palvelutuotanto kärsii, on sijaisen palkkaaminen mahdollista. Palkkaamisesta vastaavan viranhaltijan on aina varmistettava, että sijaisen palkkaaminen ei vaaranna määrärahojen riittävyyttä.

Kunnalla on kuitenkin velvoite tarjota työtä sellaiselle 57–59-vuotiaalle työttömälle työnhakijalle, jonka ansiopäivärahan/peruspäivärahan enimmäisaika päättyy. Työsuhteen kesto on enimmillään 6 kuukautta.

Talousarvion sitovuus ja seuranta

Talousarvion käyttötalousosassa valtuustoon nähden sitovia ovat ulkoiset nettomäärärahat. Investointiosassa valtuuston nähden sitovia ovat talousarvioon merkityt investointien pääkohdat.

Kunnanhallitus ja toimialajohtajat seuraavat talouden kehitystä kuukausittain. Talousarvion ja sen tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kunnanhallitukselle ja valtuustolle osavuosikatsauksissa 31.3., 30.6. ja 30.9. tilanteissa sekä tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa. Osavuosikatsaukset laaditaan kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeen mukaisesti.

Kunnan henkilöstö

Kunnan henkilöstön määrä tulee hieman vähenemään eläköitymisten myötä. Lisäksi oppilasikäluokkien pieneneminen tulevina vuosina voi aiheuttaa tarpeen vähentää opettajien määrää.

Henkilöstökulut ovat kunnan suurin menoerä. Kunta-alan virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 30.4.2025 saakka. Henkilöstökulujen toteuma ja ennuste on esitetty seuraavassa taulukossa.

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
Henkilöstökulut €	-4 621 850	-5 140 772	-4 554 560	-4 823 900	-4 968 700

Henkilöstön määrä toimialoittain:

Toimiala	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
Hallinnon ja elinvoimapaalveluiden toimiala	18	21	18	19	19
Sivistystoimiala (pois lukien kansalaisopiston opettajat)	35	56	35	31	31
Tekninen toimiala	21	27	22	21	21

Tavoitteet talousarviovuodelle

Henkilöstön hyvinvointiin panostetaan aiempien vuosien tapaan henkilöstöeduilla, joihin kuuluvat muun muassa E-passi (liikunta/kulttuuri) sekä työsuhteiden kehittäminen. Henkilöstön hyvinvointi on erityisen tärkeää henkilöstön sitouttamista edesauttavina asioina.

Uusien työntekijöiden perehdytystä toteutetaan talousarviovuonna pitkäjänteisesti. Tavoitteena on parantaa perehdytysprosessia ja seurata myös perehdyttämisen onnistumista. Avoin ja keskustelevala perehdyttäminen lisää henkilöstön sitoutuneisuutta ja työyhteisön kehittymistä.

Kunnan strategia vuosille 2022–2025

Kuntastrategia on kunnanvaltuuston hyväksymä lakisääteinen keskeinen työkalu, josta kunnan kaikki keskeisin päätöksenteko, suunnittelu ja kehittäminen johdetaan. Kuntastrategia on kuntakokonaisuuden pitkän tähtäyksen päätöksentekoa ja toimintaa ohjaava tulevaisuuden suunta tai kantava idea. Strategiassa on kuntayhteisössä ja kuntaorganisaatiossa tapahtuneen vuorovaikutuksen johtopäätöksenä tehtävät linjaukset siitä, mitä pidetään kaikkein tärkeimpinä asioina, joihin halutaan erityisesti panostaa. Strategiassa yhtä tärkeitä kuin sen linjaamat asiat ovat ne asiat, jotka eivät nouse strategian keskiöön.

Valtuusto hyväksyi uuden strategian vuosille 2022–2025 kokouksessa 21.6.2022 § 62. Kuntastrategian ajantasaistaminen ajoittuu suunnittelukaudelle 2025-2026.

Strategian mukaiset toimenpiteet ja tavoitteet vuodelle 2024 on esitetty alla olevissa taulukoissa.

Strategiassa on viisi kärkitavoitetta:

- 1. Olet lämpimästi tervetullut Puolangalle asumaan**
- 2. Puolangan sotepalvelut ovat vailla vertaansa**
- 3. Puolangan vihreää kultaa ovat bio- ja kiertotalous sekä maa- ja metsätalous**
- 4. Uusi päiväkotiki, laadukas yksilöllinen opetus ja pieni lukio kasvattavat tulevaisuuden tekijöitä**
- 5. Uudet liikuntapaikat ja Paljakka ovat kunnan vetovoimatekijöitä**

Seuraavissa taulukoissa on esitetty kunkin kärkitavoitteen tarkempi sisältö, esitetty toimenpiteet talousarviovuodelle sekä tavoitetila talousarviovuoden 2024 ja strategiakauden 2025 lopussa.

Lisäksi toimialat ovat voineet asettaa omia ei suoraan strategiasta tulevia toiminnallisia tavoitteita, jotka on esitetty toimialakohtaisissa osioissa. Tällaiset tavoitteet voivat olla esimerkiksi suorite-määrätavoitteita tai liittyä toimialalla havaittuihin toiminnan kehittämistarpeisiin. Toimialojen omat toiminnalliset tavoitteet eivät kuitenkaan saa olla ristiriidassa strategian kanssa.

Tavoite 1/5: Olet lämpimästi tervetullut Puolangalle asumaan

TAVOITE	TOIMENPIDE V. 2024	MITTARIT	TAVOITETILA V. 2024 LOPUSSA	TAVOITETILA V. 2026 LOPUSSA
Puolanka on kunta, jonne on hyvä tulla ja siellä on hyvä olla	Asukastyytyväisyys tutkimus kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille tehdään syksyllä 2024.	Taloustutkimuksen asukastutkimus; asukkaan tyytyväisyys kuntaan asuinpaikkana.	Asukastyytyväisyyden keskiarvo (8,30) on noussut edellisistä tutkimuksista.	Kuntalaisten ja vapaa-ajanasukkaiden asukastyytyväisyys on pysynyt vähintään vuoden 2022 tasolla.
Monipaikkaisuuden edistäminen	Kohdennettu kuntamarkkinointi eri kohderyhmille, kuten matkailijat, kausiasukkaat, etätyöntekijät.	Liittymien määrän tarkastelu paikkakunnalla teleoperaattorin paikka-seurannalla.	Liittymien mukaan väestön keskiarvo on noussut edellisistä tutkimuksista.	Paikkakunnalla on ollut liittymätietojen perusteella keskimäärin enemmän väestöä kuin 2023.
Monipaikkaisuuden edistäminen	Kunta edistää valokuituverkon rakentumista taajamaan vuoropuhelulla operaattorin sekä kunnan vuokraloyhtiön kanssa.	Valokuituverkko taajamaan toteutunut.	Uutta valokuituverkkoa on rakennettu taajamaan.	Valokuituverkko taajamaan on toteutunut kattavasti.
Monipaikkaisuuden edistäminen	Aktiivinen tonttimarkkinointi.	Myytyjen tonttien määrä.	Vähintään 5 myytyä tonttia kunnassa 2024.	Vähintään 10 myytyä tonttia kunnassa 2025.
Kunta tarjoaa ihmisläheistä ja joustavaa asiakaspalvelua henkilökohtaisesti ja sähköisesti	Kattavat asiakaspalvelun aukioloajat on otettu käyttöön. Palvelukanavien monipuolistaminen ja jatkuvan palautteen kerääminen.	Taloustutkimuksen asukaskysely, kuntalaisten tyytyväisyys palveluihin.	Asiakaslähtöisyys ja asioiden sujuva hoitaminen kunnan asiakaspalvelussa on parantunut. Asioista 95% hoituu kerralla kuntoon.	Asukaskysely toteutettu 2024, jossa tyytyväisyys on pysynyt keskimäärin vähintään 2022 kyselyn tasolla.

Kunta tarjoaa ihmisläheistä ja joustavaa asiakaspalvelua henkilökohtaisesti ja sähköisesti	Opastetaan asiakasta käyttämään sähköisiä palveluja itsenäisesti ja turvallisesti.	Uudet digitaaliset palvelut.	Vähintään kaksi uutta sähköistä palvelua.	Kaikki palvelut, jotka kunnissa voivat olla sähköisesti saatavilla, ovat saatavissa sähköisesti myös Puolangalla.
Kunta tarjoaa ihmisläheistä ja joustavaa asiakaspalvelua henkilökohtaisesti ja sähköisesti	Avoimien työpaikkojen markkinointi laajasti eri kanavissa. Uuden työntekijän perehdytysprosessin parantaminen.	Henkilöstötyytyväisyyskysely.	Rekrytoinnit ovat onnistuneet 90%:sesti. Perehdytyksessä otettu käyttöön ohje.	Henkilöstötyytyväisyyskysely on tehty 2024 aikana. Vertailukelpoisissa kysymyksissä tulos on pysynyt vähintään 2022 tulosten tasolla.
Kunta viestii näkyvästi ja avoimesti	Kunta lisää monikanavaista viestintää sekä kuntalaisten ja sidosryhmien osallistamista.	Taloustutkimuksen asukaskyselyn tulokset (viestintä).	Kunta on lisännyt videomarkkinointia kunnan palveluista ja kunnassa asuvista ihmisistä.	Vuoden 2024 asukaskyselyssä kunta on saanut 2022 kyselyä paremman tuloksen avoimuudesta ja tiedottamisesta.

Tavoite 2/5: Kunnan sotepalvelut ovat vertaansa vailla

TAVOITE	TOIMENPIDE V.2024	MITTARIT	TAVOITETILA V. 2024 LOPUSSA	TAVOITETILA V. 2026 LOPUSSA
Erinomaiset sotepalvelut säilyvät	Aktiivinen edunvalvonta hyvinvointialueen suuntaan palveluiden saavutettavuuden varmistamiseksi.	Perusterveydenhuollon asiakastytyväisyyden säilyminen Puolangalla 2021 tasolla (NPS 96/100). Asukkaiden tyytyväisyys terveydenhuollon palveluihin; Taloustutkimuksen kysely.	Perusterveydenhuollon asiakastytyväisyys on säilynyt Puolangalla korkeana (tasolla NPS 96/100). Kunta on vaikuttanut aktiivisin toimin siihen, että palveluiden siirtyminen hyvinvointialueelle ei ole vaikuttanut palveluiden saatavuuteen tai laatuun.	Perusterveydenhuollon asiakastytyväisyys on säilynyt Puolangalla korkeana (tasolla NPS 96/100). Kunta on vaikuttanut aktiivisin toimin siihen, että palveluiden siirtyminen hyvinvointialueelle ei ole vaikuttanut palveluiden saatavuuteen tai laatuun.
Puolangan palveluista mallia koko hyvinvointialueelle	Aktiivinen vaikuttaminen siihen, että hyvinvointialueen palvelurakenteet laaditaan uudestaan ja myös Puolangalta mallia ottaen.	Vuodeosasto, röntgen, vanhusten asumispalvelut ja sosiaalihuollon lähipalvelut saatavissa Puolangalla ja hyvinvointialueen kunnissa.	Vuodeosasto, röntgen, vanhusten asumispalvelut ja sosiaalihuollon lähipalvelut olivat saatavissa Puolangalla koko vuoden ajan.	Vuodeosasto, röntgen, vanhusten asumispalvelut ja sosiaalihuollon lähipalvelut olivat saatavissa Puolangalla koko vuoden ajan.
Puolangalla huolehditaan terveyden edistämisestä ja ennaltaehkäisevästä toiminnasta	Kunta tuottaa monipuolisesti terveyttä edistäviä ja ennaltaehkäiseviä palveluja yhteistyössä yhdistysten kanssa. Laaditaan laaja hyvinvointikertomus ja tehdään uusi suunnitelma.	Hyvinvointikertomuksen laatiminen ja tulokset. Kansalaisopiston kurssien määrä ja osallistujat sekä muu kunnan järjestämä toiminta.	Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma laadittu.	Hyvinvointikertomuksen seuranta on ollut säännöllistä ja tietoa on käytetty suunnittelun pohjana.

Tavoite 3/5: Bio- ja kiertotalous sekä alkutuotanto tuovat uusiutuvaa energiaa ja tulevaisuuden turvaa kuntaan

TAVOITE	TOIMENPIDE V. 2024	MITTARIT	TAVOITETILA V. 2024 LOPUSSA	TAVOITETILA V. 2026 LOPUSSA
Bio- ja kiertotalouden toiminta vakiintuu ja kasvaa	Toimitussopimusten solmiminen, Honkainfra Oy:n toiminnan kehittäminen ja kasvattaminen.	Käsitellyn raaka-aineen määrä ja biokaasulaitoksen ylijäämä. Laitoksen koko lupakapasiteetti käytössä.	Toimitussopimukset on tehty. Biokaasulaitoksessa käsitelty raaka-ainetta vähintään 2000tn ja kaasuntuotanto on ollut vähintään 1,5GWh.	Biokaasulaitoksen koko lupakapasiteetti on ollut käytössä. Honkainfra Oy:n toiminta on taloudellisesti kannattavaa ja laajennus toteutettu.
Bio- ja kiertotalouden toiminta vakiintuu ja kasvaa	Uusien toimijoiden mukaantulo bioliiketoimintaan.	Uusien toimijoiden lukumäärä.	Vähintään yksi uusi toimija mukana biokaasuliiketoiminnassa tai sen ympärille syntyneessä muussa bioliiketoiminnassa.	Vähintään kaksi uutta toimijaa mukana bioliiketoiminnassa (verrattuna 2023 lopun tilanteeseen) tai yhden toiminta kasvanut huomattavaksi.
Hallittu tuulivoimarakentaminen alkaa	Kunta edistää tuulivoimatuotannon sijoittumista kuntaan.	Rakenteilla olevien tuulivoimapuistojen lukumäärä.	Kunnan ensimmäisen tuulipuiston kaava on hyväksytty.	Rakenteilla on vähintään kaksi tuulipuistoa.

Tavoite 4/5: Uusi päiväkoti ja pieni lukio kasvattavat tulevaisuuden tekijöitä

TAVOITE	TOIMENPIDE V. 2024	MITTARIT	TAVOITETILA V. 2024 LOPUSSA	TAVOITETILA V. 2026 LOPUSSA
Lukiokoulutus jatkuu Puolangalla	Lukiolle luodaan brändi ja sen houkuttelevuutta lisätään.	Lukiossa aloittavien opiskelijoiden määrä.	Lukiossa on aloittanut vähintään 10 uutta opiskelijaa talousarviovuonna. Suunniteltu brändiin liittyvä toimenpide on tehty.	Lukiossa on aloittanut vähintään 10 uutta opiskelijaa talousarviovuonna. Lukiolla on brändi niin kansainvälisenä kuin yksilöllistä opetusta tarjoavana lukiona.
Laadukas varhaiskasvatus ja perusopetus tekee lapsiperheiden arjesta sujuvaa ja houkuttelee muuttajia	Uusi päiväkoti nostetaan kunta-markkinoinnissa esille.	Varhaiskasvatuksen lapsimäärä ei ole laskenut vuoden 2021 määrästä.	Varhaiskasvatuksen piirissä olevien lapsien määrä on kasvanut.	Varhaiskasvatuksen lapsimäärä ei ole laskenut vuoden 2021 määrästä.

Tavoite 5/5: Uudet liikuntapaikat ja Paljakka ovat kunnan vetovoimatekijöitä

TAVOITE	TOIMENPIDE V. 2024	MITTARIT	TAVOITETILA V. 2024 LOPUSSA	TAVOITETILA V. 2026 LOPUSSA
Paljakan matkailu kehitty myönteisesti	Kunta osallistuu matkailun kehittämistä tukeviin hankkeisiin.	Kunnan matkailu-toimialan vuodepaikkojen määrä.	Kunnan matkailu-toimialan vuodepaikkojen määrä säilynyt ennallaan.	Kunnan matkailu-toimialan vuodepaikkojen määrä on noussut vähintään 20 % vuodesta 2021.
Uusi liikuntahalli ja Honka-Areena ovat kovassa käytössä	Tilojen markkinointi myös ulkopuolisille toimijoille ja tapahtuman järjestäjille.	Vähintään yksi maakunnallinen tai valtakunnallinen tapahtuma paikkakunnalla vuosittain, Lankafestin lisäksi.	Vähintään yksi maakunnallinen tai valtakunnallinen tapahtuma paikkakunnalla on toteutunut Lankafestin lisäksi.	Vähintään yksi maakunnallinen tai valtakunnallinen tapahtuma paikkakunnalla on toteutunut Lankafestin lisäksi.
Uusi liikuntahalli ja Honka-Areena ovat kovassa käytössä	Otetaan käyttöön Honka-Areenan kävijälaskuri. Kunta järjestää liikunnalliset tapahtumat Honka-Areenalla sekä liikuntahallilla.	Käyttömäärät	Honka-Areenan käyttäjämäärät ovat kasvaneet 30%. Liikuntahallin käyttäjämäärät ovat kasvaneet 20%.	Liikuntahallin ja katetun jään käyttömäärät ovat kasvaneet verrattuna vuoteen 2023.
Kunta panostaa kestävän luontomatkailun kehittämiseen ja reitistöihin	Osallistutaan yhdessä naapurikunnan kanssa Paljakka-Ukkohalla reitistöjen kehittämishankkeeseen.	Reitistöjen määrä.	Kunta on osallistunut reitistöjen kehittämiseen hankkeeseen osallistumalla.	Kuntaan on rakennettu tai korjattu uutta reitistöä vuoden 2021 lopun tilanteeseen verrattuna. Reitit ovat kattavasti käyttäjien nähtävissä digitaalisessa järjestelmässä.

Konserni

Kuntalain mukaan valtuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista. Talousarvio on laadittava ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Konsernin toimintaa ohjaavat Puolangan kunnan omistajapoliittiset linjaukset ja Puolangan kunnan konserniohje. Konserniohjeen tarkoituksena on varmistaa konsernin kokonaisedun, valtuuston tytäryhteisölle asettamien omistajapoliittisten linjausten sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen osakeyhtiönlain ja kuntalain edellyttämällä tavalla. Konserniohjeessa määritellään miten tytäryhteisön ohjaus, seuranta, raportointi ja valvonta järjestetään.

Puolangan kunnan kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt:

• Honkainfra Oy	kunnan osuus 100 %
• Kiinteistö Oy Puolangan Vuokratalot	kunnan osuus 100 %
• Kiinteistö Oy Puolangan Yhtyneet Virastot	kunnan osuus 100 %

Puolangan kunnan osakkuusyhteisöjä ovat:

• Kiinteistö Oy Puolangan Toivolanrivi	kunnan osuus 29 %
• Kiinteistö Oy Puolangan keskus	kunnan osuus 23 %

Puolangan kunta on jäsenenä seuraavissa kuntayhtymissä:

• Kainuun jätehuollon kuntayhtymä (Ekokymppi)	kunnan osuus 4,38 %
• Kainuun Liitto	kunnan osuus 4,03 %

Honkainfra Oy

Toiminnan kuvaus

Honkainfra Oy:n toiminta käynnistyi 2020 kaukolämmön tuotannolla. Toiminnan taloudellisuutta on parannettu KPA-kattilan tehon nostolla ja polttoainetaloutta parantamalla. Vaikka energiamarkkinoiden myllerrys nostaa polttoaineen hintaa jo vuonna 2023 myös puun osalta, korostuu omavaraisuus, huoltovarmuus ja aluetalous nyt energiahuollossa.

Biokaasulaitoksen koekäyttö ja kaasun tuotanto käynnistyi kesällä 2022. Vastaanottotarkastus pidettiin syksyllä 2022, jolloin KVR urakoitsija Doranova Oy luovutti laitoksen Puolangan kunnalle. Laitoksen käyttöönnotossa on ollut haasteita ja laitosta ei ole vuoden 2023 saatu käytettyä täysitehoisesti. Liiketoiminnan suunnittelusta ja kehittämisestä vastaa Honkainfra Oy.

Biokaasun liiketoiminnan kasvattamiseksi Honkainfra Oy on hakenut Työ- ja elinkeinoministeriöltä rahoitusta maatilojen lietalantaan perustuvan biokaasun ja ravinnekierron käynnistämiseen. Rahoituspäätöstä ei ole vielä saatu.

Talouden kehityksen ja suunnittelun perustana 2024 ovat kaukolämmön ja biokaasun tuotantokäytössä olevien tuotantolaitosten kapasiteetin maksimaalinen hyödyntäminen.

Toiminta ja tavoitteet vuosille 2024–2026

Hallinto: Onnistutaan yhteistyökumppaneiden valinnassa. Saadaan sopimukset kannattavan liiketoiminnan kehittämiseen. Yrityksen hallinnon, toimivan johdon ja henkilöstön resurssit mitoitetaan liiketoiminnan kehitystä vastaavasti.

Kaukolämpö: Varmistetaan tuotannon taloudellisuus pitämällä puupolttoaineen osuus hyvänä. Metsäenergian hintakehityksen, saatavuuden ja toimitusvarmuuden hallintaan panostetaan kaukolämmön kilpailukyvyyn varmistamiseksi.

Biokaasu: Pilottilaitoksen toiminta saadaan vakiinnutettua ja varmistetaan että prosessi toimii häiriöttä. Kaasuputki investointi lämpölaitokselle toteutetaan vuoden 2024 aikana.

Biokaasun tuotannon kasvattamisen ja maatalouden ravinnekierron kehittämisen tärkeimmät tavoitteet ovat paikallisen elinvoiman, omavaraisuuden ja huoltovarmuuden parantaminen. Työ- ja elinkeinoministeriön rahoituspäätöksen jälkeen käynnistetään laitoksen suunnittelu- ja hankintaprosessi siten, että rakentaminen tapahtuu pääosin vuonna 2024 ja biokaasun ja ravinnekierron tuotanto käynnistyy vuoden 2025 aikana.

Terminaali: Kunta rakentaa Honkainfran omistamalle maa-alueelle energiapuuterminaalin JTF-rahoituksen myötävaikutuksella. Terminaalialuetta tulee hallinnoimaan kunta Honkainfra Oy:n antaessa hankkeeseen tarvittavaa resurssia.

Biohiili: Honkainfra on tehnyt aiesopimuksen Carbofex Oy:n kanssa biohiililaitoksen suunnittelusta ja toteutuksesta Puolangalle. Jos esisopimuksen reunaehdot toteutuvat, tuotantolaitos on tarkoitus toteuttaa vuosien 2024–2025 aikana.

Kiinteistö Oy Puolangan Vuokratilat

Toiminnan kuvaus

KOY Puolangan Vuokratilojen tavoitteena on turvata Puolangalla asuville ja tänne muuttaville vuokra-asunnon tarvisijoille viihtyisä ja turvallinen asumisvaihtoehto omistusasumiselle. Asuntokantaa kehitetään ja sopeutetaan tarvetta vastaavasti.

Toiminta talousarviovuonna

Asuntojen kysynnän ennakoidaan pysyvän keskimäärin ennallaan. Asuntokannan kunnosta huolehditaan suunnitelmallisilla korjausinvestoinneilla.

ASUMISPALVELUT	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Asuntojen käyttöaste (tekninen) %	86	87	89	89	89
Tuotot yhteensä	828 458	860 000	910 000	920 000	920 000
Hoitokulut yhteensä	721 401	740 000	740 000	740 000	740 000
Käyttökate/Hoitokate	107 057	120 000	170 000	180 000	180 000
Poistot	102 522	100 000	100 000	100 000	100 000
Rahoituskulut	24 365	17 000	14 000	14 000	14 000
Tulos ennen veroja ja tilinpäätössiirtoja	-19 830	3 000	56 000	66 000	66 000

Tuloslaskelmaosa

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	KS 2025	KS 2026
TOIMINTATUOTOT	5 425 716	3 607 651	3 495 874	3 251 500	3 301 500
Myyntituotot/Liikevaihto	2 484 654	1 974 393	1 583 892	1 600 000	1 650 000
Maksutuotot	1 248 658	82 750	77 700	80 000	80 000
Tuet ja avustukset	1 019 663	385 627	593 282	300 000	300 000
Muut toimintatuotot	672 742	1 164 881	1 241 000	1 271 500	1 271 500
Vuokratuotot	556 905	1 164 881	1 240 500	1 271 500	1 271 500
Muut tuotot	115 837	0	500	0	0
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	27 012	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-28 370 727	-11 167 465	-11 375 519	-11 833 600	-12 057 900
Henkilöstökulut	-5 140 772	-4 554 560	-4 621 849	-4 823 900	-4 968 700
Palkat ja palkkiot	-3 656 475	-3 587 263	-3 733 090	-3 895 000	-4 011 900
Henkilösivukulut	-1 484 297	-967 297	-888 759	-928 900	-956 800
Eläkekulut	-1 390 727	-841 025	-819 561	-856 900	-882 600
Muut henkilösivukulut	-93 570	-126 272	-69 198	-72 000	-74 200
Palvelujen ostot	-19 878 890	-4 029 790	-4 423 489	-4 631 700	-4 669 400
Asiakaspalvelujen ostot	-16 311 669	-913 060	-1 448 783	-1 507 000	-1 544 700
Muiden palvelujen ostot	-3 567 221	-3 116 730	-2 974 706	-3 124 700	-3 124 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 159 690	-1 812 276	-1 630 239	-1 671 000	-1 712 800
Ostot tilikauden aikana	-2 159 690	-1 812 276	-1 630 239	-1 671 000	-1 712 800
Avustukset	-802 046	-365 800	-318 500	-325 000	-325 000
Avustukset kotitalouksille	-603 367	-111 000	-83 000	-85 000	-85 000
Avustukset yhteisöille	-198 679	-254 800	-235 500	-240 000	-240 000
Muut toimintakulut	-389 330	-405 039	-381 442	-382 000	-382 000
Vuokratulut	-348 687	-361 040	-361 622	-362 000	-362 000
Muut kulut	-40 643	-43 999	-19 820	-20 000	-20 000
TOIMINTAKATE	-22 917 999	-7 559 814	-7 879 645	-8 582 100	-8 756 400
Verotulot	9 717 838	5 338 847	5 143 000	5 181 000	5 265 000
Valtionosuudet	15 380 784	3 710 027	3 783 038	4 466 000	4 491 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-73 117	-74 617	-43 164	-40 000	-35 000
Korkotuotot	0	0	29 920	0	0
Muut rahoitustuotot	16 440	-150	9 300	10 000	10 000
Korkokulut	-69 434	-64 376	-71 884	-40 000	-35 000
Muut rahoituskulut	-20 124	-10 091	-10 500	-10 000	-10 000
VUOSIKATE	2 107 506	1 414 443	1 003 229	1 024 900	964 600
Poistot ja arvonalentumiset	-949 889	-974 723	-997 493	-983 248	-935 086
Suunnitelman mukaiset poistot	-949 889	-974 723	-997 493	-983 248	-935 086
Tilikauden tulos	1 157 617	439 720	5 736	41 652	29 514
Poistoeron muutos / Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	72 023	72 000	72 000	72 000	72 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 229 639	511 720	77 736	113 652	101 514

Rahoituslaskelmaosa

	Tilinpäätös 2022	Talousarvio 2023	Talousarvio 2024
KUNNAN RAHOITUSLASKELMA			
TOIMINNAN RAHAVIRTA			
Vuosikate	2 107 506	1 414 443	1 010 413
Tulorahoituksen korjauserät	-44 244		
TOIMINNAN RAHAVIRTA	2 063 262	1 414 443	1 010 413
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA			
Investointimenot	-3 556 130	-819 610	-4 005 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	554 999	248 700	2 489 500
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	30 000	50 000	50 000
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 971 131	-520 910	-1 465 500
Toiminnan ja investointien rahavirta	-907 869	893 533	-455 087
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA			
Antolainauksen muutokset			
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 500 000	0	1 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-706 296	-831 296	-831 296
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 000 000	0	300 000
Lainakannan muutokset	793 704	-831 296	468 704
Muut maksuvalmiuden muutokset	565 493		
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	1 359 197	-831 296	468 704
RAHAVAROJEN MUUTOS	451 328	62 237	13 617
Rahavarat 31.12	3 834 790	3 897 028	3 910 645
Rahavarat 1.1.	3 383 462	3 834 790	3 897 028

Lainanottovaltuus

Kunnanhallitus voi nostaa 1M€ pitkäaikaisen talousarviolainan investointeja varten. Maksuvalmiuden turvaamiseksi on käytössä kuntatodistusohjelma, jonka yläraja on 6 M€.

Käyttötalousosa

Valtuustoon nähden sitovat vuoden 2024 nettomäärärahat annetaan seuraavalla jaolla: vaalit, tarkastustoiminta, hallinto- ja elinvoimapaalvelut, sivistystoimiala ja tekninen toimiala.

Määrärahojen ja tuloarvioiden yhteenveto

KÄYTTÖTALOUSOSA	Määräraha	Tuloarvio	Sitovuus
Vaalit	35 452	14 760	20 692
Tarkastuslautakunta	18 279	0	18 279
Hallinto- ja elinvoimapaalvelut	2 493 110	706 914	1 786 196
Sivistystoimiala	5 011 177	145 500	4 865 677
Tekninen toimiala	3 516 012	2 628 700	887 312

Vaalit

Toimintakate on valtuustoon nähden sitova.

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	14 760	5 859	5 859	4 800	0
TOIMINTAKULUT	-35 452	-12 005	-17 985	-16 000	0
TOIMINTAKATE	-20 692	-6 146	-12 126	-7 700	0

Toiminnan kuvaus

Talousarviovuonna järjestetään kahdet yleiset vaalit: tasavallan presidentin vaali ja Suomesta valittavien Euroopan parlamentin jäsenten vaalit. Presidentinvaalin vaalipäivä on 28.1.2024 ja mahdollinen toisen vaalin vaalipäivä on 11.2.2024. Europarlamenttivaalien vaalipäivä on 9.6.2024.

Suunnittelukaudella vuonna 2025 järjestetään samanaikaisesti kunta- ja aluevaalit, kun taas vuosi tulee olemaan vaaliton vuosi.

Tarkastustoiminta

Toimintakate on valtuustoon nähden sitova.

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-18 279	-19 657	-19 699	-18 279	-18 279
TOIMINTAKATE	-18 279	-19 657	-19 699	-18 279	-18 279

Toiminnan kuvaus

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Tarkastuslautakunnan toimikausi vastaa valtuuston toimikautta.

Tarkastuslautakunnan tehtävä on arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet. Lisäksi tarkastuslautakunta huolehtii kunnan ja sen tytäryhteisöjen hallinnon ja talouden tarkastuksen yhteensovittamisesta. Arviointityössä lautakunta kiinnittää huomiota toiminnan, toimintatapojen sekä palvelujen järjestämisen tuloksellisuuteen ja tarkoituksenmukaisuuteen. Arviointikertomuksessa tarkastuslautakunta antaa valtuustolle oman arvionsa toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa.

Hallinto- ja elinvoimapaalvelut

Toimintakate on valtuustoon nähden sitova.

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	706 914	332 756	520 127	680 914	630 442
TOIMINTAKULUT	-2 493 110	-1 725 549	-2 375 533	-2 829 395	-2 865 973
TOIMINTAKATE	-1 786 196	-1 392 793	-1 855 406	-2 148 481	-2 235 531

Kunnanvaltuusto

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-34 964	-34 636	-35 874	-34 964	-34 964
TOIMINTAKATE	-34 964	-34 636	-35 874	-34 964	-34 964

Toiminnan kuvaus

Valtuustolla on kokonaisvastuu koko kuntakonsernin toiminnasta ja taloudesta. Valtuusto vastaa strategisesta päätöksenteosta ja tavoitteiden asettamisesta, toiminnan ja talouden tasapainosta sekä toiminnan arvioinnista ja seurannan järjestämisestä.

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää kunnan päätösvaltaa. Valtuusto päättää kuntastrategiasta, hallintosäännöstä, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta sekä omistajaohjauksen periaatteista että konserniohjeesta.

Valtuuston vastuulla ovat myös varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteet, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet sekä palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista päättäminen.

Valtuustolle kuuluu myös takaussitoumuksen tai muun vakuuden antaminen toisen velasta.

Lisäksi valtuusto vastaa luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista, tilintarkastajien valitsemisesta, tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta sekä muista valtuuston päätettäviksi säädetyistä ja määrätyistä asioista.

Kunnanhallitus

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	50 472	42 127	30 000	50 472	0
TOIMINTAKULUT	-539 777	-466 572	-535 748	-885 934	-912 512
TOIMINTAKATE	-489 305	-424 445	-505 748	- 835 462	-912 512

Toiminnan kuvaus

Kunnanhallitus johtaa kunnan hallintoa, taloutta ja palvelutuotantoa sekä ohjaa konsernin toimintaa valtuuston päättämän strategian mukaisesti. Kunnanhallitus toteuttaa maankäyttö- ja elinkeinopolitiikka, pitää yllä yhteistyösuhteita ja edistää koko kunnan elinvoimaisuutta ja tunnettuutta. Kunnanhallituksen määräraha kattaa pormestarin, kunnanhallituksen, suhdetoiminnan, työllisyyden hoidon, työmarkkinatuen kuntaosuuden sekä tilapäisen suojelun.

Kunnanhallitus vastaa kunnan hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta.

Hallintoa johtaessaan kunnanhallitus valvoo ja sovittaa yhteen omaa, toimielinten ja viranhaltijoiden toimintaa.

Kunnanhallitus antaa hallintoa koskevia yleisohjeita, seuraa kunnan yleistä kehitystä ja vastaa kunnan henkilöstöpolitiikasta.

Toiminta talousarviovuonna

Varaudutaan edelleen tilapäisen suojelun tarpeessa olevien ukrainalaisten auttamiseen ja kotoutumisen edistämiseen.

Työllisyyden hoito

Toiminnan kuvaus

Kunnan vastuu ja rooli työllisyyden hoidossa on jatkuvasti kasvanut ja erityisesti rooli pitkäaikaistyöttömien aktivoinnissa on lisääntynyt. Valtio ja kunta maksavat molemmat 50 % työmarkkinaetuudesta 300–999 päivän työttömyyden ajalta. Kunnan osuus yli 1000 päivää ylittävän työttömyyden työmarkkinaetuudesta on 70 %. Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta työmarkkinatuen maksaa kuitenkin valtio kokonaisuudessaan.

Kunta hoitaa työllistämispalvelut omana toimintanaan tehden yhteistyötä Paltamon työllisyyspalveluiden sekä Kainuun TE-palveluiden kanssa. Työllisyydenhoidossa on yksi vakituinen työntekijä (työvoimakoordinaattori) sekä kierrätysmyymälän ohjaaja. Puolangan kunnalla on sopimus Ristijärven 4H-yhdistyksen kanssa kierrätysmyymälätoiminnasta. Kunta antaa toimitilat 4H-yhdistyksen käyttöön ja yhdistys palkkaa myymälään puolankalaisia pitkäaikaistyöttömiä palkkatuella.

TE-palvelut 2024-uudistuksen myötä työvoimapalvelut siirtyvät kokonaisuudessaan kuntien järjestettäväksi vuoden 2025 alusta lukien. Kunta on osallistunut syksystä 2023 alkaen uuden Kainuu-Koillismaa työllisyysalueen valmistelutyöhön, osana valtakunnallista TE-palvelut 2024-uudistusta.

Valtuusto on hyväksynyt lokakuussa 2023 Kainuu-Koillismaa työllisyysalueen yhteistoimintasopimuksen, joka mukaisesti lakisääteiset työvoimapalvelut tullaan järjestämään 1.1.2025 alkaen siten, että Kajaanin kaupungin toimii työllisyysalueen vastuukuntana ja työvoimaviranomaisena. Sopimuksen liitteessä määritellään tarkemmin työvoimapalveluiden käytännön järjestämisestä.

Puolangan kunnan osalta henkilöasiakastyö tullaan hoitamaan kunnan palveluksessa olevien viranhaltijoiden toimesta. Kajaanin kaupunki, työllisyysalueen vastuukuntana ja työvoimaviranomaisena, delegoi toimivaltaa Puolangan kunnalle, työnhakijoiden henkilökohtaisen palvelun ja siihen liittyvien viranomaistehtävien hoitamiseen. Tarvittavat delegointipäätökset ja henkilöstösiirrot tehdään vuoden 2024 kuluessa siten, että työvoimapalvelut hoidetaan kunnan toimesta vuoden 2025 alusta lähtien.

Toiminta talousarviovuonna

TE-palvelut 2024-uudistuksen valmistelua kunnassa jatketaan osana Kainuu-Koillismaa työllisyysaluetta. Tarvittavat delegointipäätökset Kajaanin kaupungin kanssa ja henkilöstösiirrot nykyiseltä TE-aluehallinnolta tehdään vuoden 2024 kuluessa siten, että työvoimapalvelut hoidetaan kunnan toimesta vuoden 2025 alusta lähtien.

Kunnan henkilöasiakkaita palvelevaa henkilöstöä koulutetaan TE-palvelutehtävien hoitamiseen KEHA-keskuksen opintotarjonnan myötä. Vuoden toisella puoliskolla palkataan kuntaan uuteen virkaan työllisyysasiantuntija.

Kuntaa muuttaneita ulkomaalaistaustaisia henkilöitä tuetaan työllisyyden edistymisessä.

Kunnan työmarkkinakustannusten vuonna 2022 alkanut alentuminen on tavoitteena saada jatkumaan myös talousarviovuonna.

Vuoden aikana huomioidaan työllisyyden toimenpiteissä erityisesti täsmätyökykyisiä henkilöitä, koska kyseinen ryhmä on kunnassa suhteellisen suuri koko työttömien määrästä. Näillä toimenpiteillä valmistaudutaan mahdolliseen kuntouttavan työtoiminnan ja työkokeilun siirtymisestä kunnan omaksi palveluksi vuoden 2025 alusta.

Talousarviovuonna aloitetaan yhteistyössä Koillismaan kuntien kanssa toteutettava ESR- rahoitteinen työllisyys hanke, Work & Stay - kokonainen elämä Koillismaalla, jota vetää Kuusamon kaupunki Puolangan kunnan ollessa osatoteuttajana. Hanke on kaksivuotinen.

Hallintopalvelut

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	5 850	66 187	71 208	5 850	5 850
TOIMINTAKULUT	-528 254	-521 132	-569 127	-528 254	-528 254
TOIMINTAKATE	-522 404	-454 945	-497 919	-522 404	-522 404

Toiminnan kuvaus

Hallintopalvelut sisältävät hallintopalvelut sekä toimistopalvelut. Niiden tehtävänä on kunnan, kuntalaisten ja kuntaorganisaation toiminnan vahvistaminen sekä myönteisen kuntakuvan luominen aktiivisella vuorovaikutuksen kehittämällä ja sujuvalla asiakaspalvelulla.

Hallintopalvelut tuottavat kuntalaisille ja kuntaorganisaatiolle päätöksenteon valmisteluun ja toimeenpanoon kuuluvat palvelut ja osallistuu kunnan kehittämistyöhön. Toimistopalvelut tuottaa sisäiset palvelut hallintokunnille ja vastaa asiakaspalvelusta, asian- ja asiakirjahallinnosta sekä arkistoinnista.

Puolanka on ollut mukana Kainuun kuntien Digitalisaation kehittäminen hankkeessa vuosina 2022–2023. Hankkeessa laadittiin Puolangan kunnan digitiekartta, jossa kuvataan kehityskohteiksi nostettuja asioita ja niiden pohjalta määritellyt toimenpiteet, toteutuksen aikataulut ja vastuuhenkilöt. Toimenpiteet ulottuvat vuoteen 2026 ja ne toteuttavat osaltaan kuntastrategiaa. Digitiekartan Tavoitteiden toteutumisen seurannasta vastaa kunnanhallituksen alaisuudessa johtoryhmä.

Toiminta talousarviovuonna

Hallintopalvelut toteuttaa seuraavia Puolangan kunnan digitiekartan toimenpiteitä: Suomi.fi palvelutietovarannon ylläpito, päivitys ja viranomaisviestipalvelujen käyttöönotto sekä valmistautuminen uusien talous- ja henkilöstöhallinto-ohjelmien käyttöönottoon 2025. Varataan myös tarvittavat resurssit eri palveluntarjoajien järjestämiin säännöllisiin järjestelmäkoulutuksiin.

Yhteistoiminta

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-171 286	-161 770	-177 939	-171 286	-171 286
TOIMINTAKATE	-171 286	-161 770	-177 939	-171 286	-171 286

Toiminnan kuvaus

Yhteistoiminnan kustannukset sisältävät Kainuun Liiton, verotuksen, joukkoliikenteen, ystävyyskuntatoiminnan sekä muun yhteistoiminnan kuten Suomen Kuntaliiton ja Kunnallisen työmarkkinalaitoksen maksuosuudet.

Elinkeinopalvelut

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	497 500	82 453	268 919	497 500	497 500
TOIMINTAKULUT	-810 175	-352 137	-670 974	-810 175	-810 175
TOIMINTAKATE	-312 675	-269 684	-402 055	-312 675	-312 675

Toiminnan kuvaus

Elinkeinopalvelut sisältävät elinkeinopalveluiden hallinnon, markkinoinnin, tapahtumat sekä elinkeinopalveluiden projektit.

Puolangan kunta toimii aktiivisesti luoden mahdollisuuksia monipuoliselle yritystoiminnalle. Kunnan rooli on neuvoa, opastaa ja välittää tietoa yrittäjille. Kunta toimii osaltaan mahdollistajana elinkeinoelämää ja yritystoimintaa kehittäville hankkeille, luo edellytyksiä yritystoiminnan harjoittamiselle ja edistää yrittäjämönteistä ilmapiiriä. Kunta ei kuitenkaan itse toimi yrittäjänä eikä yritysten rahoittajana. Kunta tekee aktiivista yhteistyötä yrittäjien ja yrittäjiä edustavien yhdistysten kanssa vastaten yrittäjien tarpeisiin olemassa olevien resurssien puitteissa.

Toiminta talousarviovuonna

Vuoden 2024 keskeisiä tavoitteita ovat: energiapuutermiinalin rakentaminen sille varatulle alueelle lämpölaitoksen läheisyyteen, Biokaasulaitoksen toiminnan vakiinnuttaminen sekä toiminnan mahdollinen laajentaminen kaksilinjaiseksi ja käynnissä olevien hankkeiden tuloksellisuuden varmentaminen (Muuallta meille - maaseutuasumisen hanke sekä Uudistavaa vetovoimaa matkailuun - Arctic Lakeland Kainuu osatoteutushanke "Paljakka-Puolanka matkailuhanke").

Puolanka on mukana Ylä- ja Itä-Kainuun vihreän siirtymän osaamiskeskushankkeessa, joka alkaa vuoden 2024 alussa. Hankkeessa suunnitellaan Ylä- ja Itä-Kainuun energia- ja raaka-ainepotentiaalin käyttöä siten, ne hyödyntävät optimaalisesti alueen kuntia ja asukkaita sekä yrityksiä.

Hanketyötä jatketaan KAMK:n kuntapalveluiden kanssa ja ollaan mukana sellaisissa hankkeissa, jotka palvelevat Puolangan elinvoiman kehittämistä. Matkailuyhteistyötä tehdään Paljakan matkailuyhdistyksen kanssa pyrkien edistämään matkailun kehittymistä Puolangan alueella.

Kunnan toimesta tullaan järjestämään erilaisia tapahtumia kuntalaisille ja vapaa-ajan asukkaille. Tapahtumista mainittakoon mm. kesällä järjestettävä Lankafest ja kuukausittain näytettävät elokuvat.

Vuoden 2024 aikana tullaan valmistautumaan elinkeinopalveluiden osalta vuoden 2025 alusta tapahtuvaan TE-palveluiden uudistukseen.

Kunta tehostaa näkyvyyttään sosiaalisessa mediassa, erityisesti nuorten sukupolvien suosimilla alustoilla.

Maaseutupalvelut

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	127 092	125 030	127 000	127 092	127 092
TOIMINTAKULUT	-200 582	-184 154	-182 832	-198 782	-198 782
TOIMINTAKATE	-73 490	-59 125	-55 832	-71 690	-71 690

Toiminnan kuvaus

Puolangan maaseutuasioita hoidetaan osana kunnan hallinnoimaa Puolangan maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueetta. Puolangan kunnan lisäksi yksikköön kuuluvat Hyrynsalmen, Paltamon, Ristijärven ja Suomussalmen kunnat. Yksikön toiminnan päätavoitteena on turvata alueen viljelijöille Euroopan Unionin ja kansallisten säädösten mukainen tukihakemusten käsittely ja maksatus sekä muiden maaseutuelinkeinoviranomaisille annettujen tehtävien hoitaminen (mm. petoeläin-vahinkoasiat, eläintenpito- ja eläintenpitopaikkarekisterin ylläpito sekä hukkakaura-asiat). Lisäksi yksikön henkilöstö voi osallistua tarvittaessa muiden tehtävien hoitoon ja maaseudun kehittämiseen alueen kunnissa. Maaseutuhallinnon yksiköllä on asiakkaita palveleva toimipiste jokaisessa alueen kunnassa erikseen sovittuina ajankohtina. Puolangan kunnan hallinnoima yhteistoiminta-alue tekee tiivistä yhteistyötä Sotkamon yksikön kanssa erillisen yhteistoimintasopimuksen mukaisesti. Vuoden 2022 päätukihaussa Puolangan yhteistoiminta-alueella maataloustukihakemuksia jätti yhteensä 269 maatilaa, joista lähes kaikki viljelijät hakivat maatalouden tuet sähköisesti.

Toiminta talousarviovuonna

Maaseutuhallinnon toiminnan päätehtävä on Euroopan Unionin maksajavirastotehtävän täyttämiseen liittyvien vaatimusten toteuttaminen. Uudella rahoituskaudella tulleet muutokset tuissa ja tukiehdossa siirtävät osan vuoden 2023 tukien käsittelystä ja maksatuksesta vuodelle 2024. Tukiehtojen sisäistäminen vaatii vielä paljon tuenhakijoiden opastusta ja kouluttamista. Tukien valvonnassa satelliittiseurannan osuus lisääntyy ja tuo haasteita hallinnolle.

Maaseutuhallinnon yhteistoimintasopimuksen toteutumista ja toiminnan kehittämistä seuraa yhteistoimintaryhmä. Ryhmässä ovat edustettuina jäsenet jokaisesta sopimuskunnasta sekä kuntien alueella toimivien tuottajajärjestöjen edustajista. Maaseudun kehittämiseen liittyvistä tehtävistä jokainen yksikön kunta vastaa itse. Puolangalla maaseudun kehittämisasiat ja kylätoiminta ovat osa myös elinkeinoasioita.

Tavoitteena talousarviovuonna on hoitaa maksajavirastotehtävät vaatimusten mukaisesti ja parantaa osaamista sekä järjestää tuenhakijoille tarvittavaa koulutusta.

Ympäristöterveydenhuolto

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-197 372	-129 446	-176 000	-200 000	-210 000
TOIMINTAKATE	-197 372	-129 446	-176 000	-200 000	-210 000

Toiminnan kuvaus

Ympäristöterveyspalvelujen tavoitteena on edistää ja valvoa elinympäristön ja yksilön terveyttä ja turvallisuutta sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia. Ympäristöterveyspalveluihin kuuluu terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto.

Terveysvalvonnan tehtäviin kuuluu terveydensuojelu-, elintarvike- ja tupakkavalvonta sekä nikotiinituotteiden valvonta. Eläinlääkintähuolto huolehtii eläinlääkintähuoltolain, eläinsuojelulain ja eläintautilain mukaisista tehtävistä sekä eläinperäisten elintarvikkeiden valvonnasta. Eläinlääkintähuolto järjestää peruseläinlääkäripalvelut ja ympärivuorokautisen päivystyksen lemmikeille ja hyötyeläimille sekä terveydenhuoltopalvelut hyötyeläimille. Lisäksi ympäristöterveyspalvelujen tehtäviin kuuluu toimijoiden ja asukkaiden ohjaus ja neuvonta.

Toiminta talousarviovuonna

Kunta ostaa ympäristöterveyspalvelut 1.1.2024 alkaen Pudasjärven kaupungilta. Lisäksi on tehty sopimus löytöeläinpalveluista yksityisen palvelutarjoajan kanssa. Palvelut järjestetään Puolangan toimipisteessä vastaanottopäivinä sekä Oulunkaaren ympäristöpalvelujen toimipisteiltä (Pudasjärvi, Ii, Utajärvi, Vaala) käsin.

Eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 14 §:n mukaan eläinten pitopaikassa annettavien 9 §:ssä tarkoitettujen eläinlääkäripalvelujen käyntipalkkiosta ja matkakustannusten korvauksesta omistajalta tai haltijalta peritään enintään se järjestäjän määrittelemä määrä, joka on kohtuullinen ottaen huomioon alueella suoritettavien käyntimatkojen pituudet ja niistä aiheutuvat palvelujen hintaerot sekä asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu. Loppuosa peritään järjestäjältä.

Hyötyeläimen omistajalle maksettava subventio koskee eläinlääkärin käyntipalkkiosta yli 20 km menevää osuutta ja matkakustannusten korvauksesta yli 40 km menevää osuutta.

Subventioihin varataan talousarviovuodelle määräraha, jolla katetaan osuus eläinlääkäripäivystyksen kustannuksista siten, että asiakkaan maksettavaksi jää tuotantoeläinten tilakäynneistä laskennallinen osuus kustannuksista.

Sivistystoimiala

Toimintakate on valtuustoon nähden sitova.

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	145 500	249 910	222 500	145 500	145 500
TOIMINTAKULUT	-5 011 177	-4 463 502	-4 966 266	-5 011 177	-5 011 177
TOIMINTAKATE	-4 865 677	-4 213 592	-4 743 766	-4 865 677	-4 865 677

Toiminnan kuvaus

Sivistystoimiala vastaa seuraavien palveluiden järjestämisestä ja tuottamisesta: perusopetus, nuorisolain mukaisen toiminta, toisen asteen koulutus, vapaan sivistystoimi sekä kirjasto- ja kulttuuripalvelut, liikuntatoimi ja muut vapaa-ajan palvelut.

Tämän lisäksi sivistystoimiala vastaa lakisääteisten varhaiskasvatuspalveluiden ja esiopetuksen sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisestä ja kehittämisestä yhteistyössä palveluntuottajan kanssa.

Tavoitteet

Strateginen tavoite	Toiminnallinen/ laadullinen tavoite 2024	Mittari	Tavoitetila 2025
Olet lämpimästi tervetullut Puolangalle asumaan	Jokainen peruskoulun 9 - luokkalainen saa 1) päättötodistuksen ja 2) jatkokoulutuspaikan. Nuoren sijoittuminen Sarkasta opintoihin, töihin tai kuntoutukseen.	% % lkm	Jokainen peruskoulun 9 - luokkalainen saa 1) päättötodistuksen ja 2) jatkokoulutuspaikan. Asiakkaita on ohjattu eteenpäin 5 kpl.
Uudet liikuntapaikat ja Paljakka ovat kunnan vetovoimatekijöitä	Liikuntatapahtumien määrä, joissa liikuntatoimi mukana 12 kpl.	lkm	Liikuntatoimi järjestää urheilutapahtumia yhdessä kolmannen sektorin kanssa (20 kpl).
Lukiokoulutus jatkuu Puolangalla	Muualta kuin Puolangalta tulevien opiskelijoiden	lkm	Puolangalla on oma vireä lukio, jonka säilymistä tukee muualta

	määrä vuosittain vähintään 3.		tulleet opiskelijat (3 kpl / vuosi)
Olet lämpimästi tervetullut Puolangalle asumaan	Lasten ja nuorten aineiston lainausmäärät kasvussa	%	Kirjaston lasten ja nuorten lainausvalikoima on innostava ja omatoimikirjaston myötä aukioloajat ovat kattavat.
	Monipuolinen kulttuuritarjonta, kulttuuritapahtumia 6 kpl	lkm	Vilkas kulttuuritarjonta yhdessä kolmannen sektorin kanssa tuotettuna (8 kpl).
	Kansalaisopistossa opiskelijoita yli 350.	lkm	Opiskelijamäärä 350.
Uusi päiväkotij, laadukas yksilöllinen opetus ja pieni lukio kasvattavat tulevaisuuden tekijöitä	Asiakastyytyväisyys yli 4 (asteikko 1-5)	ka	Asiakastyytyväisyys on mitatusti korkealla tasolla yli 4.

Hallinto

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	2 000	26 932		2 000	2 000
TOIMINTAKULUT	-238 749	-228 573	-216 814	-238 749	-238 749
TOIMINTAKATE	-236 749	-201 642	-216 814	-236 749	-236 749

Hallintoon kuuluu toimialan johtaminen ja sivistyslautakunnan toiminta.

Varhaiskasvatus

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT					
TOIMINTAKULUT	-1 108 800	-907 401	-1 013 700	-1 108 800	-1 108 800
TOIMINTAKATE	-1 108 800	-907 401	-1 013 700	-1 108 800	-1 108 800

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on järjestää laadukkaita, perheen tarpeet huomioonottavia päivähoitopalveluja. Tavoitteena on tukea lasten koteja näiden kasvatustehtävässä ja yhdessä edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Esiopetuksen tehtävänä on vahvistaa lapsen oppimis-edellytyksiä ja vuorovaikutustaitoja sekä ennaltaehkäistä mahdollisia lapsen kehitykseen liittyviä haasteita. Esiopetuksen tärkein tavoite on lapsen terve minäkuva.

Toiminta talousarviovuonna

Varhaiskasvatuksen vuosisuunnitelma pohjautuu valtakunnallisiin varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Vasu 2022) ja esiopetussuunnitelman perusteisiin (2022). Molemmissa on huomioitu kaikki oppimisen alueet. Jokaiselle lapselle laaditaan yhdessä huoltajien kanssa henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetuksessa lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma. Tarpeen mukaan lapselle tehdään oppimissuunnitelma tehostettua tukea varten tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma.

Varhaiskasvatuspalveluiden kokonaisulkoistus jatkuu sopimuksen mukaan. Mahdollinen lapsimäärän muutoksesta johtuva hinnantarkistusajankohta on vuosittain maaliskuussa ja syyskuussa.

Perheiden varhaiskasvatustarpeet (muun muassa huoltajien työssäkäynnin suuntautuessa muualle kuin Puolangan taajamaan) huomioidaan. Kokonaisarvion perusteella etsitään paras ratkaisu (esimerkiksi perhepäivähoito, ryhmäperhepäivähoito tai kuntien välinen yhteistyö) varhaiskasvatuspalveluiden toteuttamiseksi kussakin palvelutarpeessa. Talousarviossa on varauduttu ryhmäperhepäiväkodin tarpeeseen. Lasten kotihoidon tuen kuntalisään on varattu 23 000 euroa.

Puolangan kunta on siirtynyt maksuttomaan varhaiskasvatukseen 1.1.2023 alkaen. Varhaiskasvatussopimuksen kirjauksen mukaisesti tämä huomioidaan Touhulan kanssa tehdyn ulkoistamis-sopimuksen kustannuksissa.

Joustavan esi- ja alkuopetuksen pilotointihankkeessa lisätään perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen yhteistyötä.

Suoritteita ja mittareita	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
Varhaiskasvatuksessa olevien lasten lukumäärä syyskaudella	38	32	34	34	34
Aamu- ja iltapäivätoiminnassa olevien lukumäärä	9	6	5	5	5
Esikoululaisten määrä	15	16	10	9	9

Peruskoulutus

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	80 000	141 537	158 000	80 000	80 000
TOIMINTAKULUT	-2 596 049	-2 336 780	-2 646 871	-2 540 296	-2 540 296
TOIMINTAKATE	-2 516 049	-2 195 243	-2 488 871	-2 460 296	-2 460 296

Toiminnan kuvaus

Perusopetus käsittää yleisopetuksen ja erityisopetuksen. Vuosiluokkien 1–9 opetus järjestetään Puolanka-järven koululla. Perusopetus antaa oppilaille laadukkaan yleissivistyksen kannustavassa ja turvallisessa oppimis-ympäristössä niin, että koulun päättövaiheessa nuori on tiedollisesti, taidollisesti ja emotionaalisesti kykenevä kohtaamaan toisen asteen koulutushaasteet ja myöhemmät työelämän vaatimukset.

Toiminta talousarviovuonna

Koulun pedagogista kehittämistä tuetaan kahdella hankkeella. Opetushallituksen hankkeella jatketaan ja kehitetään yläkoululle samanaikaisopettajuusmallia. Tämän hankkeen myötä tehostetun tuen ja erityisen tuen oppilailla on paremmat mahdollisuudet opiskella oman ryhmänsä kanssa ja näin turvata oppilaalle yksilölliset oppimistavoitteet ja inkluusio toteutuu.

Toinen on pilottihanke joustavan esi- ja alkuopetuksen kehittämiseksi. Hankkeen tavoitteena on luoda vahva opinpolun alku, joka tukee myöhempää opintojen sujumista. Koulun toiminnan kehittämiseksi osallistutaan aktiivisesti maakunnallisiin kehittämishankkeisiin.

Puolankajärven koulu on hakenut erityisavustusta kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön kehittämiseksi ja vahvistamiseksi. Koulunuorisotyö on yksi keino ehkäistä koulukiusaamista. Kiusaamisen vastaiseen toimintaan ja työrauhan löytymiseen panostetaan koulunuorisotyön lisäksi mm. ryhmäytymisellä, yhteisen välituntitoiminnan kautta sekä lisäämällä oppilaiden osallisuutta päätöksen tekoon. Tässä työssä mukana on tukioppilas- ja oppilaskunta. Puolankajärven koulu on mukana Kajaanin hallinnoimassa Suomen harrastamisen mallin kerhohankkeessa, jolla pyritään takaamaan jokaiselle lapselle ja nuorelle yksi mieleinen maksuton harrastus koulupäivän jälkeen.

Yrittäjäkasvatusta harjoitellaan käytännössä välituntikahviotoiminnalla. Tilapäisen suojelun tarpeessa olevien ukrainalaisten koululaisten opetus järjestetään aluksi valmistavan opetuksen opetussuunnitelman mukaisesti, jonka jälkeen siirrytään perusopetuksen opetussuunnitelman mukaisen opetuksen piiriin.

Suoritteita	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
Oppilasmäärä 20.9.	164	145	144	160	155
Kuljetusoppilaat 20.9.	81	71	75	80	80
Erityiseen tukeen oikeutetut oppilaat %	6,1	7,6	7,6	6,3	6,3
Tuntikehys	450	457	457	450	450

Lukiokoulutus

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	25 000	26 210	25 000	25 000	25 000
TOIMINTAKULUT	-459 383	-429 453	-488 003	-459 383	-459 383
TOIMINTAKATE	-434 383	-403 242	-463 003	-434 383	-434 383

Toiminnan kuvaus

Valtioneuvosto on päätöksellään 12.6.1968 oikeuttanut Puolangan kunnan perustamaan syyslukukauden 1968 alusta lukien yhteislukion. Lukio toimii Puolankajärven koululla.

Lukiokoulutuksen tarkoituksena on antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa opiskelu yliopistossa, ammattikorkeakoulussa ja lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa. Koulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyviksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja yhteiskunnan jäseniksi.

Toiminta talousarviovuonna

Lukiossa järjestettävä opetus on laadukasta pätevän henkilöstön ja pienten ryhmäkokojen myötä. Kaikki pakolliset kurssit järjestetään lähiopetuksessa ja muita kursseja myös yhteistyössä Paltamon ja Suomussalmen lukioden kanssa.

Toisen asteen oppilaitoksen olemassaolo lisää kunnan vetovoimaisuutta, joten lukion kehittämiseen ja markkinointiin panostetaan edelleen. Tavoitteena on lisätä muualta tulevien opiskelijoiden määrää. Lukion markkinointiin on tehty lukion omat nettisivut, joilla lisätään näkyvyyttä somemarkkinoinnin avulla ja tehdään kohdennettua markkinointia lähilukioihin. Markkinoinnissa korostetaan laadukasta opetusta, ajantasaista teknologiaa, monipuolista ja laajaa tieto- ja viestintätekniisten laitteiden ja järjestelmien käyttöä, henkilökohtaista ohjausta, sekä opiskelijoille tarjottavia etuja kuten edulliset asunnot, autokoulu, kuntosalikortti sekä kansalaisopiston kausikortti.

Talousarviovuonna pyritään saamaan ensimmäiset kansainväliset opiskelijat Puolangan lukioon. Yhteistyökumppanina toimii Finest Future Oy. Opiskelijoiden hakeminen lukioon tapahtuu keväällä 2024 yhteishaun kautta taikka jatkuvan haun kautta ja ensimmäisten opiskelijoiden on mahdollista aloittaa opiskelu kevätlukukaudella 2024.

Suoritteita	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
Opiskelijamäärä 20.9.	24	29	30	29	33
Opintonsa keskeyttäneet opisk.	0	1	0	0	0
Valtionosuuden yksikköhinta	20 651	13 942	20 651	20 651	20 651

Kansalaisopisto

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	21 500	20 357	22 500	21 500	21 500
TOIMINTAKULUT	-173 612	-178 071	-175 088	-173 612	-173 612
TOIMINTAKATE	-152 112	-157 714	-152 588	-152 112	-152 112

Toiminnan kuvaus

Puolangan kansalaisopisto järjestää koulutusta, joka painottuu taideaineiden, käden taitojen ja terveyttä edistävän liikunnan opetukseen. Opisto järjestää lisäksi kuntalaisten tarpeista lähteviä ajankohtaisia koulutuksia, joiden tavoitteena on osallistuva ja aktiivinen kansalainen.

Kansalaisopisto tuottaa vapaan sivistystyölain edellyttämiä opinto- ja harrastusmahdollisuuksia eri-ikäisille. Tavoitteena on osallistujapohjan laajentaminen ja koulutustarjonnan suuntaaminen erityisesti eläkeläisille, työttömille, maahanmuuttajille ja perusvalmiuksia vailla oleville. Kansalaisopisto pitää osaltaan yllä kunnan elinvoimaisuutta. Kansalaisopiston 56. toimintavuosi käynnistyi syksyllä 2023.

Toiminta talousarviovuonna

Vakiinnutetaan opetustuntimäärä. Haetaan opintoseveliaavustusta, joka jaetaan avustuksina kohderyhmän kurssilaisille. Kurssipalautteiden perusteella kehitetään toimintaa. Tarjotaan Ikääntyvien yliopiston verkkoluentoja maksutta kuntalaisille.

Suoritteita	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
Opiskelijoita	400	358	400	400	400
Valtionosuustuntimäärä	2 311	2 703	2 681	2 311	2 311
Toteutunut tuntimäärä	3 800	3 477	3 800	3 800	3 800
Valtionosuustunnin laskennallinen hinta	95,18	89,48	93,04	95,18	95,18

Nuoriso- ja erityisnuorisotyö

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	2 500	20 876	3 300	2 500	2 500
TOIMINTAKULUT	-161 129	-125 681	-139 895	-161 129	-161 129
TOIMINTAKATE	-158 629	-104 805	-136 595	-158 629	-158 629

Toiminnan kuvaus

Nuorisotoimi vastaa kunnan nuorisotyöstä ja parantaa nuorten elinoloja ja vaikuttamismahdollisuuksia. Se ylläpitää toimintaa nuorille ja tukee nuorten omaa toimintaa sekä osallisuutta. Tavoitteena on parantaa nuorisotoimen palveluja ja vuorovaikutusta eri yhteistyötahojen kanssa. Monialainen yhteistyöryhmä, nuorten ohjaus ja palveluverkosto, kokoontuu useita kertoja vuodessa lapsia ja nuoria koskevien asioiden äärelle, muun muassa ennaltaehkäisevän työn näkökulmasta.

Etsivän nuorisotyön tehtävänä on tavoittaa nuoria, jotka ovat joko palveluiden ulkopuolella tai tarvitsevat tukipalveluista huolimatta rinnalla kulkemista ja ohjausta. Ohjauksen avulla lisätään nuoren valmiuksia koulutukseen tai työelämään kiinnittymiseen elämäntaitojen vahvistamisen ja yksilöllisten haasteiden ratkaisemisen kautta.

Valmennuspaja Sarkan tavoitteena on tarjota vertaistukea ja mielekästä tekemistä kaikille työttömille tai työttömyysuhan alla oleville henkilöille, heidän omista tarpeistaan käsin. Toiminnan tavoitteena on parantaa henkilöiden terveellisiä elämäntapoja, osallisuutta, elämäntaitoja, työelämä- ja opiskeluvälmiuksia sekä tukea hakeutumista opiskelemaan tai työelämään.

Toiminta talousarviovuonna

Nuorisotalo on avoinna säännöllisesti vastaten nuorten vapaa-ajanvieton kysyntään.

Nuorisotyöntekijä tekee yhteistyötä koulun kanssa mahdollisimman monen nuoren tavoittamiseksi ja nuorten kiinnostusten kohteiden kartoittamiseksi. Nuorisotalotoimintaa kehitetään ja nuoria osallistetaan nuorten vapaa-ajan vietto mahdollisuuksien parantamiseksi. Kainuun kuntien välistä yhteistyötä lisätään. Nuorisotoimi järjestää kesäleirejä sekä retkiä lapsille ja nuorille.

Nuorisovaltuusto tuo nuorten ääntä kuuluville kunnassa. Nuorisovaltuusto on aktiivinen kunnan nuorille suunnatun toiminnan kehittämisessä. Kunnan nuorilla on edustus Kainuun hyvinvointialueen nuorisovaltuustossa. Uusi nuorisovaltuusto aloitti toiminnan syyskaudella 2023. Nuorisotoimi tekee yhteistyötä seurakunnan, koulun ja alueen muiden nuorten kanssa toimivien työntekijöiden ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Valmennuspaja Sarkan toiminta pohjautuu tukemaan asiakkaan hyvinvointia: viikoittaiset liikuntatuokiot, arkielämäntaitojen harjoittelu ja monipuolinen ravitsemus. Sosiaalisten taitojen vahvistaminen vierailijoiden ja vierailujen avulla. Asiakkaan omien vahvuuksien löytäminen ja työelämän esteiden poistaminen sekä vastuun ottaminen omasta elämästä. Lähiluonnon hyödyntäminen Sarkan toiminnassa esim. metsäretket. Jatketaan yhteistyötä teknisen palvelun kanssa. Tehdään teknisen puolen aputehtäviä ja etsitään uusia pajan arkeen sopivia toimintoja. Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen (TUVA) jalkauttamista tarvittaessa osaksi Sarka toimintaa. TUVA-koulutus on suunnattu sekä oppivelvollisille että aikuisille, joilla ei ole toisen asteen tutkintoa ja jotka tarvitsevat

valmiuksia ja/tai ohjauksellista tukea siirtyäkseen lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen. Sarkan osalta valmistaudutaan myös TE- palvelujen asiakaspalvelujen siirtymiseen kunnan toiminnoiksi 2025 alusta.

Etsivä nuorisotyö kehittää edelleen yhteistyötä ja toimintamuotoja koulun ja nuorisotyöntekijän kanssa. Etsivä nuorisotyöntekijä jalkautuu ja tekee itseänsä näkyväksi koululla ja nuorisotiloilla. Lisätään vanhempainiltojen ja Wilman kautta näkyvyyttä nuorten vanhempiin.

Suoritteita	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
Nuorisotyön asiakaskäynnit	3900	2 851	2 200	3 900	3 900
Nuorisotilan aukiolokerrat	130	88	120	130	130
Henkilöstö	1,5	2,5	2	2	2
Etsivä nuorisotyö: asiakkaat	15	12	20	12	12
Etsivä nuorisotyö: Eteenpäin ohjatut	5	5	10	4	4
Valmennuspajan asiakkaat	15	12	20	18	18
Valmennuspaja eteenpäin ohjatut opintoihin, töihin tai kuntoutukseen	2	4	8	5	5

Liikunta

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	13 000	9 298	12 000	13 000	13 000
TOIMINTAKULUT	-148 565	-150 321	-160 668	-148 565	-148 565
TOIMINTAKATE	-135 565	-141 024	-148 668	-135 565	-135 565

Toiminnan kuvaus

Liikuntatoimi tuottaa ja kehittää kuntalaisten tarvitsemia liikuntapalveluja ja toimintoja sekä ylläpitää puitteita liikunnan harrastamiselle. Liikunnan avulla edistetään kuntalaisten hyvinvointia sekä pidetään yllä kunnan elinvoimaisuutta. Liikuntaseurojen toimintaedellytyksiä tuetaan ja parannetaan sekä järjestetään koulutusta toiminnan aktivoimiseksi. Tehdään yhteistyötä eri liikuntatoimijoiden kanssa.

Kuntalaisia aktivoidaan terveys- ja harrasteliikuntaan. Valtakunnallisia liikuntateemoja hyödynnetään toiminnan järjestämisessä ja markkinoinnissa.

Toiminta talousarviovuonna

Hyödynnetään Honka Areenan suomia entistä laajempia käyttömahdollisuuksia. Luonnon tarjoamia liikuntamahdollisuuksia tuodaan esiin ohjaamalla kuntalaisia lähiluontoon ja luontoliikunnan pariin. Innostetaan ja opastetaan kuntalaisia uusien liikuntapaikkojen käyttömahdollisuuksiin ja ollaan aktiivisessa vuorovaikutuksessa eri käyttäjäryhmien kanssa. Vastataan Mäntykodin allasosaston käyttökustannuksista sopimusten mukaan. Uuden lähiliikuntapaikan valmistuttua kehitetään sen käyttöä kaikkien ikäryhmien osalta.

Suoritteita	TA 2024	TP 2022
Lasten ja nuorten määrä liikuntakerhoissa	180	150
Kuntosalin kävijämäärät	600	700
Kuntosalin käyntikerrat	11 000	6 700
Ikääntyvien liikunta, osallistujat	150	140
Kunto- ja terveysliikunta, osall.	360	350

Kirjasto

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	1 500	2 289	1 700	1 500	1 500
TOIMINTAKULUT	-102 912	-92 089	-101 468	-102 912	-102 912
TOIMINTAKATE	-101 412	-89 800	-99 768	-101 412	-101 412

Toiminnan kuvaus

Kirjasto tarjoaa asiakkailleen monipuoliset kokoelmat lukuharrastuksen edistämiseksi ja kuntalaisten opiskelun tueksi sekä tarjoaa kattavat kirjaston verkkopalvelut. Kirjastopalveluja tuottaa ammattitaitoinen henkilöstö.

Laadukkailla kuntalaisten tarpeita vastaavilla kirjastopalveluilla luodaan hyvinvointia, iloa, elämyksiä ja tietoa kaikenikäisille. Niillä kunta vahvistaa omaa kulttuurista perustaansa ja ennaltaehkäisee tiedollista ja muuta syrjäytymistä.

Toiminta talousarviovuonna

Kirjaston hyvä palvelutaso pidetään yhä edelleen ja omatoimikirjasto laajentaa mahdollisuutta käyttää palveluita. Kirjasto on mukana Kainuun, Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan kirjastojen Pohjoisen e-kirjaston aineiston hankinnassa, koulutuksissa ja tapahtumissa.

Kirjasto järjestää pienimuotoisia kulttuuritapahtumia yhteistyökumppaneiden kanssa. Tarjotaan digiopastusta. Asiakaskyselyn tulosten perusteella on luotu uutta toimintaa, jossa kuntalaiset ovat avainasemassa (vapaaehtoistyö). Sama toimintatapa jatkuu toimintavuonna.

Suoritteita	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
Lainat / asukas	12	10,2	12	12	12
Kustannus € / laina	4,1	3,8	4	4,1	4,1
Käynnit / asukas	8,5	9,3	9	8,5	8,5

Kulttuuri

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT		2 412			
TOIMINTAKULUT	-15 700	-15 132	-23 760	-15 700	-15 700
TOIMINTAKATE	-15 700	-12 720	-23 760	-15 700	-15 700

Toiminnan kuvaus

Puolangan kunnan kulttuuritoimen tavoitteena on järjestää kulttuuritoimintaa ja -palveluja kuntalaisille, kesäasukkaille ja matkailijoille yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Kulttuuripalvelut lisäävät viihtyvyyttä ja antavat myönteisen kuvan kulttuuria ja taidetta arvostavasta paikkakunnasta.

Kulttuuritoimen tehtävänä on kulttuuritoiminnan ja -tapahtumien ideointi ja järjestäminen. Kulttuuritoimen tavoitteena on vahvistaa puolankalaista identiteettiä. Kulttuuri lisää kunnan houkuttelevuutta. Yhteistyötä tehdään kolmannen sektorin sekä Kainuun kuntien kanssa (mm. Kaikukortti).

Toiminta talousarviovuonna

Kulttuuritoimi on mukana tapahtumien järjestämisessä tapahtumakoordinaattorin työpanoksella yhdessä kolmannen sektorin kanssa. Uutta liikuntahallia ja katettua jäätä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan entistä laajemmin myös kulttuuritapahtumien osalta.

Elokuvatoiminta Puolankajärven koulun auditoriossa on säännöllistä, toiminnan järjestäminen hoidetaan yhdessä nuorison kanssa antamalla heille vastuuta toiminnasta. Puolanka-Pirtti on avoinna kesälomakaudella, Kainuun museoviikolla järjestetään jälleen perinteinen Museopäivä. Kainuun Musiikkiopiston opetus sisältyy kulttuuritoimen menoihin. Kulttuuritoimijoita avustetaan edelleen.

Tekninen toimiala

Toimintakate on valtuustoon nähden sitova.

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	2 628 700	2 299 127	2 859 165	2 628 700	2 628 700
TOIMINTAKULUT	-3 516 012	-4 186 933	-3 787 982	-3 516 012	-3 516 012
TOIMINTAKATE	- 887 312	-1 887 806	-928 817	- 887 312	- 887 312

Toiminnan kuvaus

Tekninen lautakunta vastaa kunnan toimesta tapahtuvasta rakentamisesta, maa-, metsä- ja rakennuskiinteistöjen sekä liikelaitosten kunnossapito- ja käyttötehtävistä, tiehallinnosta, väestön-suojelusta, liikenneturvallisuudesta, jätehuollosta, rakennusvalvonnasta, ympäristönsuojelusta sekä ruokahuollosta ja siivouksesta.

Strategiasta johdetut toiminnalliset tavoitteet

Strateginen tavoite	Toimenpide 2024	Mittari/ tavoite 2024	Tavoitetila 2025
Monipaikkaisuuden edistäminen	Valokuituverkon tarvekartoitus ja rakentamisen suunnittelu tehty	Rakentaminen alkaa	Valokuituverkko taajamaan toteutunut
Hallittu tuulivoimarakentaminen alkaa	Tuulivoimapuistojen kaavoituksen edistäminen	Kaavoituksia 11kpl	Rakenteilla/valmisteilla vähintään kaksi tuulivoimapuistoa
Monipaikkaisuuden edistäminen	Vapaa-ajan asuntojen muuttaminen vakituisiksi asunnoiksi	Myönnetty rakennusluvut (2 kpl)	Vakituisten asuntojen määrä kasvanut käyttötarkoituksen muutosten kautta (5 kpl)

Teknisten palveluiden hallinto

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	1 500	11 701	1 500	1 500	1 500
TOIMINTAKULUT	-286 075	-296 204	-221 913	-286 075	-286 075
TOIMINTAKATE	-284 575	-284 503	-220 413	-284 575	-284 575

Toiminnan kuvaus

Hallinnon tehtävänä ja tavoitteena on laatia taloudelliset ja valtuuston hyväksymän strategian ja talousarvion mukaiset toimintasuunnitelmat. Hallinnon tulee varmistaa myös riittävät resurssit niiden toteuttamiseen.

Kunnassa valmiussuunnitelmat ja evakointisuunnitelmat päivitetään säännöllisesti. Väestönsuojien varusteet tarkistetaan ja täydennetään säännöllisesti.

Toiminta talousarviovuonna

Henkilökunnan kouluttaminen.

Varageneraattoreiden kytkentäpaikkoja lisätään kriittisiin rakennuksiin.

Lupa ja valvonta

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	30 000	27 795	38 770	30 000	30 000
TOIMINTAKULUT	-110 886	-102 762	-114 263	-110 886	-110 886
TOIMINTAKATE	- 80 886	-74 967	-75 493	- 80 886	- 80 886

Toiminnan kuvaus

Kunnan lupavalvonnan tehtävänä on ympäristön ja rakentamisen ohjaus, neuvonta ja valvonta. Tavoitteena on kuntakuvan ja -ympäristön sekä rakentamisen laadun parantaminen.

Toiminta talousarviovuonna

- Lupavalvonnan henkilöstön kouluttaminen.
- Rakennuskannan verotustietojen päivittäminen
- Rakennus- ja osoitetietojärjestelmän käytön laajentaminen
- Kaavakartta-aineiston julkaisu kunnan kotisivujen kautta verkkopalveluna

Liikenneväylät ja yleiset alueet

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	40 200	52 289	30 300	40 200	40 200
TOIMINTAKULUT	-443 464	-462 538	-423 709	-443 464	-443 464
TOIMINTAKATE	-403 264	-410 249	-393 409	-403 264	-403 264

Toiminnan kuvaus

Tekninen lautakunta vastaa kunnan kaavateiden, yleisten alueiden sekä urheilu- ja liikuntapaikkojen rakentamisesta ja kunnossapidosta.

Liikenneturvallisuus

Liikenneturvallisuustyötä tehdään yhteistyössä Kainuun kuntien ja ELY-keskuksen kanssa. Liikenneturvallisuustyö on liikenneturvallisuuden kehittämistä, kuntalaisten neuvontaa ja ohjaamista mm. erilaisissa tapahtumissa. Työ on kunnassa järjestettävää itsenäistä toimintaa, jonka vetäjänä toimii oma työryhmä.

Toiminta talousarviovuonna

- Ohitustien kevyen liikenteen väylän rakentamisen selvittäminen
- Juoksuradan perusparannuksen toteutus.
- Skeittipuiston suunnittelu.
- Nuorisotalon piha-alueen rakentaminen, mikäli hankkeen tuki toteutuu.
- Olemassa olevien liikuntapaikkojen kehittäminen.
- Honka Areenan katsomon rakentaminen.

Tilapalvelut

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	1 214 000	571 722	1 139 881	1 214 000	1 214 000
TOIMINTAKULUT	-558 184	-817 296	-570 158	-558 184	-558 184
TOIMINTAKATE	655 816	-245 575	569 723	655 816	655 816

Toiminnan kuvaus

Tilapalveluiden tehtävänä on hallinnoida ja vuokrata omistamiaan kiinteistöjä sekä rakennuksia kunnan ja muiden tarpeisiin. Tilapalvelut vastaavat niiden isännöinnistä, teknisestä isännöinnistä ja muiden palveluiden järjestämisestä, joko sisäisenä ostopalveluna tai ulkoisten toimijoiden kautta.

Toiminta talousarviovuonna

- Clouidia sopimus pohjien käytön laajentaminen
- Kiinteistöhuollon toiminnan kehittäminen Smartview -järjestelmää hyödyntämällä
- Vuokra- ja palvelusopimusten päivittäminen

Siivouspalvelut

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	130 000	172 463	144 961	130 000	130 000
TOIMINTAKULUT	-294 633	-109 620	-239 925	-294 633	-294 633
TOIMINTAKATE	-164 633	62 843	-94 964	-164 633	-164 633

Toiminnan kuvaus

Siivouspalvelut toteuttaa laadukkaasti ja tehokkaasti tilojen käyttötarkoituksen mukaan määriteltyjen ja sovittujen puhtaustasojen mukaisen siivouspalvelun siivottaviin kohteisiin ammattitaitoisesti ja asiakaslähtöisesti. Siivouspalvelut tuotetaan sisäisenä ostopalveluna tai ulkoisena ostopalveluna.

Toiminta talousarviovuonna

- Uusien siivouskohteiden mitoitus
- Palvelusopimusten päivittäminen

Maa- ja metsätilat

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	171 500	215 633	170 000	171 500	171 500
TOIMINTAKULUT	-44 480	-34 800	-67 600	-44 480	-44 480
TOIMINTAKATE	127 020	180 833	102 400	127 020	127 020

Toiminnan kuvaus

Toiminta-ajatuksena on saada metsäomaisuudesta maksimituotto kestävän kehityksen hoitomenetelmillä.

Metsätalouden tuottotavoite talousarviovuodelle 2024 on 120 000 euroa.

Vesi- ja lämpölaitokset ja muut myytävät palvelut

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT	1 041 500	1 247 104	1 333 101	1 041 500	1 041 500
TOIMINTAKULUT	-1 755 989	-1 962 619	-2 077 791	-1 755 989	-1 755 989
TOIMINTAKATE	-714 489	-715 515	-744 690	-714 489	-714 489

Toiminnan kuvaus

Tekninen lautakunta vastaa kunnan omistamien vesi- ja viemärlaitosten verkostojen rakentamisesta, käytöstä ja kunnossapidosta. Samoin lautakunta vastaa vesihuoltolain mukaisesti kunnan alueen vesihuollon kehittämisestä. Kunta myy ostamansa tukkulämmön omistamansa verkoston kautta.

Tämä kohta sisältää myös kaikki myytävät tuotantopalvelut, joissa mukana suurin osa teknisen lautakunnan henkilöstökuluista. Myytäviä tuotantoyksiköitä ovat kiinteistötekniikka, kiinteistöhuolto, mittaus- ja suunnittelu.

Vesihuoltolaitos

Vesihuoltolaitos on eriytetty kirjanpidossa laskennallisesti. Siitä laaditaan oma tuloslaskelma ja tase.

Toiminta talousarviovuonna

- verkostojen vuosittaiset ylläpitokorjaukset
- Jätevesilaitoksen peruskorjauksen tai uuden suunnittelu tuleville vuosille
- verkostojen reittitietojen päivittäminen Kuntanet-järjestelmään
- Vesi- ja lämpökulujen ja -laskutuksen automatisoinnin suunnittelu ja kilpailutus
- Jätevesipumppaamojen kunnostus suunnitelman mukaisesti

Kunnan varikko

	TA 2024	TP 2022	TA 2023	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATUOTOT		421	652		
TOIMINTAKULUT	-22 300	-59 150	-65 602	-22 300	-22 300
TOIMINTAKATE	-22 300	-58 729	-64 950	-22 300	-22 300

Toiminnan kuvaus

Kunnan varikon toimintaan kuuluu keskusvarasto ja kalusto.

Toiminta talousarviovuonna

- varastoinnin kehittäminen
- varasto-ostojen järjeistäminen ja keskittäminen suoraan töille, sekä investoinneille

Investointiosa

Investointiosa on sitova investoinnin nettotasolla sitovuustaulukon pääkohteiden tasolla.

Investoinnit projekteittain

	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Kiinteistöjen hankinta ja myynti			
Maa-alueiden myynnit	-50 000	-50 000	-50 000
Maa-alueiden ostot	50 000	50 000	50 000
Kaavatiet, puistot ja muut yleiset alueet	120 000		
Liikenneväylät ja yleiset alueet	50 000	50 000	50 000
Liikunnallinen piha		50 000	
Skeittiparkki		100 000	
Urheilukenttä	70 000		
Kunnallistekniikka	75 000		
Vesi- ja viemäriverkon saneeraus	25 000	25 000	25 000
Kaukolämpöverkon saneeraus	50 000	100 000	100 000
Kiinteistöt	350 000		
Kirjasto	100 000		
Honka Areenan katsomo	30 000		
Rakennusten korjaaminen		250 000	250 000
Alakoulun ilmanvaihto	100 000		
Biokaasulaitos separointi	120 000		
Nuorisotalon piha- hanke netto	2 500		
Investointihankinnat	25 000		
Investointiavustukset muilta	-22 500		
Bioterminaali netto	1 023 000		
Investointihankinnat	3 410 000		
Investointiavustukset muilta	-2 387 000		
Teknisen kalustohankinnat	20 000	20 000	20 000

Investointien toteutuminen talousarviovuonna

	Määräraha	Tuloarvio	Sitovuus
INVESTOINTIOSA			
Kiinteistöjen hankinta ja myynti	50 000	50 000	
Kaavatiet, puistot ja muut yleiset alueet	120 000		120 000
Kunnallistekniikka	75 000		75 000
Kiinteistöt	350 000		350 000
Bioterminaali	3 410 000	2 387 000	1 023 000
Nuorisotalon piha- hanke	25 000	22 500	2 500
Kalusto	20 000		20 000
Yhteensä	4 030 000	2 459 500	1 570 500

Kaavatiet, puistot ja muut yleiset alueet

Talousarvio: Kaavateitä varaudutaan peruskorjaamaan ja tarvittaessa päällystämään kirkonkylän alueella. Lisäksi urheilukenttä remontoidaan. Näiden kohteiden kustannuksiin varattu 120 000 euroa.

Kunnallistekniikka

Talousarvio: Kunnallistekniikan hankintoihin ja investointeihin varataan 2024 vuoden talousarvioon 75 000 euroa.

Kiinteistöt

Talousarvio: Kirjaston kattoremontti, Honka Areenan katsomo ja alakoulun ilmanvaihtoremontti, sekä biokaasulaitoksen separointi yhteensä 350 000 euroa.

Hankkeet

Talousarvio: Toteutetaan bioterminaalin rakentaminen, jonka nettokustannus 1 023 000 euroa ja varaudutaan nuorisotalon pihan rakentamiseen nettokustannuksella 2 500 euroa, mikäli avustus myös tälle hankkeelle myönnetään.

Kalusto

Talousarvio: Varaudutaan hankkimaan uutta kalustoa 20 000 euron edestä.